

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань енергетики

та житлово-комунальних послуг

17 червня 2024 року

Веде засідання перший заступник голови Комітету

КУЧЕРЕНКО О.Ю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все, до голосування, да?

ГЕРУС А.М. Кворум і затвердити порядок денний.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хорошо. Тобто встановлюємо голосуванням, підтверджуємо наявність, і відповідно порядок денний. Тобто на порядку денному два питання: проект Закону про розміщення, проектування та будівництво енергоблоків №3 та №4 Хмельницької атомної станції (11146), друге – "Різне".

Є пропозиція підтримати.

Будь ласка, Бондар Михайло Леонтійович. Поки немає.

Волинець Михайло Якович.

ВОЛИНЕЦЬ М.Я. Є,є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. За чи ні, Михайло Якович?

ВОЛИНЕЦЬ М.Я. За. Так, підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Герус Андрій Михайлович.

ГЕРУС А.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Горобець.

ГОРОБЕЦЬ О.С. За. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Гриб Вікторія Олександрівна.

ГРИБ В.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Жупанин. Відпустка. Не время, товариш, не время.

Юффе Юлій Якович.

ЮФФЕ Ю.Я. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Камельчук Юрій Олександрович.

КАМЕЛЬЧУК Ю.О. Камельчук – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пан Кісільов.

КІСІЛЬОВ І.П. Кісільов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Кіт Андрій Богданович. Поки немає.

Костюх Анатолій. Поки не з нами.

Красов. Поки не з нами.

Кучеренко Олексій Юрійович. Я тут. За.

Мороз.

Мулик. Нема? Пане Романе?

Нагорняк.

Пивоваров Євген.

ПИВОВАРОВ Є.П. Так. За. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Припутень.

ПРИПУТЕНЬ Д.С. Припутень – за. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Семінський. Поки не з нами.

Скороход Анна Костянтинівна. Скороход нема?

Совсун Інна Романівна.

Хлапук.

ХЛАПУК М.М. Присутній. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шаповалов.

ШАПОВАЛОВ Ю.А. Шаповалов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шипайло. Поки не з нами.

Юнаков.

ЮНАКОВ І.С. Присутній. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Юрченко. Поки не з нами.

13 з 26. Тобто ми... 14 ви нарахували?

СЕМІНСЬКИЙ О.В. Семінський – присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, Семінський. Все. Дякую.

Семінський – за?

СЕМІНСЬКИЙ О.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Все. 14 з 26. Засідання... Мікрофон відімкніть. Мікрофон відімкніть, будь ласка.

Нагорняк, я чую. Дякую. 15. Дякую. Все. 15. Починаємо роботу. Якщо хтось додається, то це не проблема.

Тому пропоную розпочати засідання комітету. По цьому питанню першим, мабуть, надамо слово пану міністру енергетики, ми раді Герману Валерійовичу, з нами. Будь ласка.

ГАЛУЩЕНКО Г.В. Дякую, шановний Олексій Юрійович, колеги.

Ну, насправді стосовно будівництва Хмельницького третього, четвертого блоків – це для нас дуже важливе державне рішення. Тому що ви все бачите насправді, що відбувається зараз з енергетикою, і навіть до початку великої агресії атомна енергетика – це основа нашої енергетики України і до початку агресії вона теж виробляла більше половини електроенергії в державі, особливо зараз, коли відбуваються обстріли теплової і знищується майже повністю вже знищена теплова генерація і

атакована, дуже суттєві втрати в гідрогенерації. Безумовно, знаєте, от зараз я там казав, що я шкодую, що ми не почали цього раніше. Якби зараз ми в системі мали хоча б плюс один блок ВВЕР-1000, а це тисячу 100 мегават додаткової потужності, то відповідно про обмеження або графіки обмеження, вони би були мінімізовані або взагалі про них не йшлося.

Тому дуже важливо реалізувати цей проєкт. Насправді ми над ним дуже довго працювали і працюємо зараз. Це дуже складний проєкт, відверто кажучи, тому що є дуже сильна протидія з боку росіян щодо зірвати реалізацію цього проєкту. Буквально нещодавно наші фахівці спільно з фахівцями Міненерго США та Westinghouse були в Болгарії, там були організовані мітинги, напади на машини, відповідно це все транслювалося там на російських каналах. Насправді, ну, вони системно працюють, щоб не дати його реалізувати. Але сьогодні є повне розуміння з болгарської сторони, більше того відповідне рішення парламенту Болгарії вже ухвалено стосовно передачі нам цих двох блоків, корпусів і відповідно... Тобто сьогодні для того, щоб ми перейшли вже в стадію укладання контракту, відповідний проєкт так само є, він опрацьовується, я деталі, з вашого дозволу, не буду розголошувати, тому що воно ще в процесах перемовин стосовно контракту. Але те, що, в принципі, ми рухаємося в цьому напрямку і є двостороннє бажання це зробити – це важливо. Тому для того, щоб вже рухатися в практичну площину, нам потрібно, безумовно, цей закон.

По факту цей закон, він як дозвіл на початок робіт з будівництва. Більше того, ми тут в проєкті закону передбачили необхідність того, що при будівництві або при експлуатації цих блоків і одразу при будівництві треба враховувати те, що ми не будемо використовувати паливо російського зразку в цьому плані, і тому буде використовуватися паливо за американською технологією. Ми тут не вказували конкретно технологію, але мова йде про паливо компанії Westinghouse, яке сьогодні в нас використовується на всіх наших, ми переводимо фактично всі реактори на стовідсоткове використання

палива Westinghouse і ми повністю відмовилися від російського ядерного палива.

Тому по факту це є дуже важливий закон для того, щоб ми могли почати вже в практичній площині рухатися з нашими партнерами. Безумовно, це велика робота, це не той проєкт, який нам допоможе пройти цю зиму і навіть наступну, давайте теж відверто говорити, але ступінь готовності, сьогодні ми фокусуємося на третьому реакторі, ступінь готовності до 80 відсотків, 75-80 і що дає нам можливість розраховувати 2,5-3 роки, що він буде в мережі. Тобто це, в принципі, дуже стислий строк, якщо ви подивитесь строки будівництва будь-яких атомних реакторів у світі, вони набагато довші безумовно. Але знову ж таки на 4-му реакторі рівень готовності десь близько 30 відсотків, але ми зараз фокусуємося на те, що якнайшвидше третій реактор має бути запущений в нашу енергосистему, і це дасть можливість нам навіть, зрозуміло, що ми не можемо спрогнозувати масштаби обстрілів, але наразі атомні станції, вони ще не дійшли до тої критичної межі безпосередніх атак ракетами на атомні об'єкти, я дуже сподіваюсь, що якийсь здоровий глузд у когось присутній для того, щоб цього не робити. Плюс, з урахуванням результатів вчорашнього саміту в Швейцарії, де це був один з ключових пунктів якраз ядерна і радіаційна безпека і де якраз на панелях проговорювалось питання неможливості обстрілу взагалі атомних об'єктів. Тому я думаю, що дуже важливо те, що, ми сподіваємося, що безпосередніх ударів по атомних об'єктах з боку ворога не буде.

Тому ми фокусуємося на тому, щоб почати якнайшвидше добудову, і відповідно це дасть можливість нам додати 1100 мегават 3-го реактора, а потім, десь ми так оцінювали, протягом чотирьох років можна добудувати 4-й, це теж після...

_____. Після тих трьох?

ГАЛУЩЕНКО Г.В. Ні, це зразу, ми починаємо зразу робити одночасно два об'єкти, вони навіть з точки зору ефективності воно правильно, тому що завжди так працюють. Більше того там є відповідне устаткування у нас на майданчику, мені здається, що комітет виїжджав на Хмельницьку станцію, бачили, там дійсно величезна кількість у нас є вже готового обладнання, яке можна встановлювати. При тому це як обладнання і для зони реактора, так і обладнання для машинного залу. Тому бачимо такі можливості і відповідно будемо фокусуватися на тому, щоб якнайшвидше цей проєкт реалізувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, є пропозиція, щоб надати другому слово президенту НАЕК "Енергоатом" Петру Борисовичу Котіну, а потім вже задавати питання і пану міністру, і ...

Будь ласка, Петро Борисович.

КОТІН П.Б. Дякую.

Шановні народні депутати, доброго дня. Дякую за можливість перед вами виступити по цій дуже важливій для НАЕК "Енергоатом" темі. І міністр, в принципі, вже окреслив всі основні наші наміри з точки зору добудови цих енергоблоків. Насправді ми маємо дуже великий актив в Енергоатомі, а це два енергоблоки, третій і четвертий. Були вони в занепаді знаходились, ми поступово доводимо третій і четвертий енергоблок до стану, коли їх можливо розпочати добудовувати, через те, що у нас немає закону. Але на сьогодні практично готовність для встановлення обладнання вже дуже висока, як тільки у нас буде підписаний закон, прийнятий вами закон і затверджений, ми наступного дня зможемо вже починати монтувати там обладнання.

Обладнання у великій кількості у нас є на третій енергоблок на Хмельницькій атомній станції і який буде використовуватися. Ми нещодавно

були там із комітетом, з депутатами, ви дивились стан цього енергоблоку. На сьогодні, якщо тут два чи три місяці пройшло з тієї дати, якщо би ви зараз там побували, ви б побачили, що там дуже великий прогрес вже зроблений за три місяці на цьому енергоблоці.

Ми знаємо, як його добудувати, і ми знаємо, і маємо ресурс для того, щоб його добудувати. В першу чергу це працівники Запорізької атомної станції, які на сьогодні виїхали з території Запорізької атомної станції і знаходяться на території, підконтрольній Україні. Із цих людей зараз у нас працює там майже вже 600 осіб безпосередньо на доведенні енергоблоку, поновленні його стану для можливості розпочати будівництво. І до кінця року, якщо все буде нормально з законом, ми плануємо довести кількість людей до 2 тисяч безпосередньо на самому енергоблоці, більшість з них буде з Запорізької атомної станції.

Інші ресурси, які ми будемо використовувати там, безумовно, це обладнання те, яке є, те обладнання, яке ми беремо з Болгарії. Договір у нас є як проект договору, направлений нами, зараз ми його розглядаємо, як сказав міністр. Я думаю, що можна озвучити ту ціну, яку встановив парламент, але зараз перемовини ще йдуть. Можна подивитися на це рішення парламенту, кого це цікавить.

Фактична вартість всього енергоблоку, вона абсолютно нам по силам через те, що фактично все обладнання і 80 відсотків будівельної частини готові на енергоблоці. Ну, таким чином те, що ми додамо 1100 через три роки, це завдання фактично і безпосередньо ми чули від Президента України, і від уряду України. Тому прошу допомогти нам в реалізації цієї великої задачі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Петро Борисович.

Шановні колеги, ну, пан...

СОВСУН І.Р. Олексій Юрійович, я дуже перепрошую. Інна Совсун. Відзначте, що я долучилася.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Інна. Да, дякую.

МУЛИК Р.М. Олексій Юрійович, і відзначте Мулика Романа.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, дякую, дякую.

Костюх, Совсун...

КОСТЮХ А.В. Да, Костюх є. Дякую.

(Шум у залі)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, смисл? Ми проголосували вже. Ну, дякую за пораду. Ми проголосували вже.

Колеги, дивіться, там, на жаль, Андрій Михайлович трошки там затримується, але ми домовлялися з ним, що в такий спосіб попрацювати. Я попросив як перший заступник можливість там першим виступити, бо, я не буду приховувати, у нас об 11 годині засідання фракції, воно буде присвячене питанню, яке, безумовно, сьогодні турбує і населення, й енергетиків, і всю країну – це достатньо значне підвищення регульованих державною цін на енергоносії.

Ми домовлялися з вами, що в комітеті ми намагаємося мінімізувати політичний фактор і завжди розмовляти професійно. Тому зі свого боку я обіцяю максимально професійну позицію при рішеннях фракції стосовно подальших дій, але в будь-якому випадку хочу в присутності міністра сказати, що ці питання дуже пов'язані. Бо, на превеликий жаль, ми так і не побачили – ні комітет, ні я особисто як депутат – не побачили обґрунтування останніх рішень, воно для нас вкрай важливе.

Герман Валерійович, я разом з пані Тимошенко, ми запит надали на отримання повних документів. Я думаю, що уряд на вас розписав і очікуємо, чим швидше ми це побачимо, тим краще буде для того, щоби спокійно проаналізувати взагалі, мабуть, не просто останнє рішення, а взагалі, якщо чесно, що у нас на енергоринку за останні п'ять років відбувалося такого позитивного, що у нас з боргами, з розрахунками, з цінами, на конкурентному сегменті, на регульованому сегменті. Бо це питання, ви розумієте, наскільки воно пов'язано з тим, що ми сьогодні обговорюємо.

Тепер з вашого дозволу декілька питань до шановного пана міністра Германа Валерійовича. Питання перше, дивіться, вчора... безумовно, ми розуміємо, що краще мати блоки, краще десять мати додаткових блоків, сумнівів немає ніяких, да, щоб вони працювали, щоб все було чудово. І я розділяю вашу фразу, що, мабуть, це треба було починати, як завжди там, як і багато інших процесів, ще тоді, да, готуватися. Але маємо сьогодні ситуацію і так чи інакше питання по прийняттю закону, поки ми перше читання обговорюємо, да, воно буде прийматися в залі, наше завдання – максимально тут спробувати обговорити. Але воно буде стосуватися, безумовно, питання фінансів, бо виходячи з пояснювальної записки, є обґрунтування кошторисної вартості там приблизно 75 мільярдів гривень, це в цифрах 18-го року.

Я сміливо кажу, що додавайте мінімум ще 25, тобто, умовно, на кону там питання ціною в 100 мільярдів гривень. Розтягнуте у часі, зрозуміло, ви кажете, що це 2-3 роки, там різні думки є, ви ж знаєте про це, але ми хочемо вам довіряти і ваші аргументи сприймати.

Тим не менш, питання номер один. Дивіться, в результаті саміту нещодавнього і останніх поїздок, там першим питанням в рішеннях цього саміту саме було певне надання гарантій по поверненню Україні контролю над Запорізькою станцією. Ну, будемо молитися, будемо молитися. Але в цій ситуації все ж таки, розумієте, якщо ми сподіваємося, що шість блоків повернуться в енергобаланс України, чи не прораховано це рішення,

розумієте, про що я питаю, починати витратити зараз гроші? Я поки що не говорю про джерело.

Друге питання так само до вас, Герман Валерійович, бо ви як розробник цього проекту закону ви розробляли і готували ті документи, і так далі. Там пишеться, що джерелом для інвестування, для фінансування цих проєктів, цього проєкту, є власні кошти Енергоатома, тобто кошти, зібрані з ринку, в тому числі з населення, з комерційного сегменту і так далі, кошти потенційні інвесторів, ну, можуть бути, мабуть, кредити або державних наших банків, або зовнішні і так далі. Чи можна зараз говорити, про яке навантаження по кожному цьому з сегментів, як воно відобразиться і так далі? От оці два питання, будь ласка, прокоментуйте.

ГАЛУЩЕНКО Г.В. Дякую, Олексій Юрійович, дякую за запитання. Ну, насправді, ви знаєте, да, дійсно, ми тут всі би хотіли, щоб, умовно, Запорізька атомна станція повернулася якнайскоріше, і дійсно це те, над чим працюють всі, мені здається, цілодобово.

Єдине питання, яке ми маємо теж враховувати і розуміти, питання ключове, в якому стані вона повернеться. Тобто сьогодні ми розуміємо, що ситуація на станції, на жаль, вона за ці... вже третій рік пішов окупації, ситуація тільки погіршується. Тобто це стосується перш за все такого процесу як деградація обладнання, ми це бачимо і, на жаль, жодних робіт з підтримки обладнання на станції не ведеться, відповідно стосовно обладнання це буде велика проблема.

Друге питання – це у зв'язку з підривом Каховської дамби відповідно у нас є велике питання, яким чином ми забезпечуємо воду на станції, якщо вона теоретично, ми її запустимо. Тобто питання в тому, що навіть, можливо ви чули, були плани там великі якісь, були меседжі від росіян про те, що вони намагаються запустити цю станцію, але там хоча б один блок, але от буквально минулого тижня було, позаминулого тижня була Рада керуючих МАГАТЕ і ми про це говорили з головою МАГАТЕ, і питання в тому, що

сьогодні, на жаль, на жаль, знову ж таки станція в такому стані, що її... запустити навіть один блок – це технічно складно.

Тобто по оцінках оцінити скільки, умовно, якщо ми її отримаємо сьогодні і скільки часу нам треба для того, щоб її привести в робочий стан, щоб вона могла працювати шести блоками, дуже складно, тому що нам треба отримати фізичний доступ до обладнання. Але навіть в сьогоднішній ситуації по наших оцінках це не місяці, на жаль, це роки.

ГРИБ В.О. *(Не чути)*

ГАЛУЩЕНКО Г.В. Там є велика проблема з паливом. Вийшов термін експлуатації. Я можу довго розказувати, насправді проблема в тому, що, навіть отримуючи її завтра чи отримавши її завтра, ми... нам...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Ризики великі, що вона буде не в робочому стані,

ГАЛУЩЕНКО Г.В. Абсолютно вірно. Да. Стосовно...

ГОЛОВУЮЧИЙ. По джерелах.

ГАЛУЩЕНКО Г.В. По джерелах. Значить, дійсно, ми пропрацювали і працюємо з цілим рядом фінансових інституцій, які вже, в принципі, готові фінансувати. Тобто ми орієнтуємося більше на залучення кредитних коштів, менше відсотка на залучення коштів Енергоатома. Тому насправді це з точки зору бізнес-кейсу це є дуже хороший кейс, тому що, зрозуміло, обладнання, зрозуміло, про який обсяг електроенергії ідеться після запуску станції. Тому, в принципі, от цілий ряд перемовин був з різними інституціями і європейськими, і не тільки, які сьогодні ми вже передали там відповідні

документи, з точки зору того, що вони вивчають це як просто звичайний бізнес-кейс.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Герман Валерійович, ну, в цьому плані, дивіться, ви, я дозволю свою оцінку дати, ви політик все рівно, ви член уряду, за визначенням ви політик, ви патріот Енергоатома, зрозуміло, що керівник будь-якої компанії хоче щось будувати – це природно. Запитай будь-якого директора там енергетичної компанії теплокомуненерго чи водоканалу, вони всі завжди хочуть будувати, тариф щоб був там відповідний. Тому тут до цього ми спокійно ставимось.

Дивіться, я до вас як до члена уряду, бо нам спираючись на вашу позицію треба буде в залі приймати, вибачте, політичне рішення. Нам зараз отакі завдання стоять одночасно. Ви пропонуєте починати роботу над добудовою двох блоків. Чудово. Одночасно нам треба думати про будівництво розподіленої цієї системи і що це таке в цифрах. Ну, поки що мало хто, це окремо, мабуть, нам з вами треба поговорити, як воно це буде виглядати, як цей магічний гігават буде виглядати. Вибачте, не хочу далі коментувати. Ми чекаємо на цей гігават. Але це так само потребує грошей.

Одночасно треба, мабуть, і відновлювати і ремонтувати зруйноване, бо нікуди ми без цього не дінемося, будь-яка професійна людина розуміє, що ніякими ми панелями не замінимо зараз блоки, які вийшли з ладу, і відповідно це не можна, мабуть, робити, поки не буде хоч якоїсь гарантії їх захисту. І ще я вам так зізнаюся, що мене дуже турбує одночасно шалені кошти були витрачені, я не знаю, чи продовжуються, чи ні, на укріплення. Але коли я читаю так званий звіт, бо я його повністю не бачив, але те, що у відкритому просторі, звіт Найєма, то я бачу, що там 9 мільярдів гривень просто заморожено на укріптях третього ступеня, розумієте, там ступінь готовності – 20-30 відсотків. І вибачте, перспективи добудови, ну, я поки по бюджету не бачу. А як мене, під час війни морозити такі гроші – це жах.

Тому ваше рішення от політичне, ви в нас посильте от мою позицію в тому числі, ви прораховували всі ці? Ми ж виходимо, що грошей обмежена кількість.

ГАЛУЩЕНКО Г.В. Дивіться, ну, ми якраз насправді треба рухатися по всім трьом напрямкам, про які от ви сказали, да. Перше – це, да, безумовно, це великий проєкт, да, але його треба рухати сьогодні для того, щоб мати його там в найближчій перспективі.

Друге – це розподілена генерація і, безумовно, це теж... Тобто тут це умовно не ситуація, коли ми дивимося тільки на один проєкт, або/або вибираючи між ними. Тому те, що треба і відновлювати і ті блоки, які зруйновані, і це теж одне із завдань, які ми реалізуємо з точки зору, щоб, безумовно, відновити все, що можливо до відновлення взагалі після атак. Друге – це нова генерація, розподілена генерація. І третє – це великий проєкт. Тому тут, мені здається, що вибір на користь всіх трьох одночасно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, дякую.

Ну, питання непросте, я думаю, там всі політичні сили будуть ретельно аналізувати. Но нам треба прийняти свою частину рішення, нема сумніву.

Андрій Михайлович, з вашого дозволу... *(Не чути)*

Веде засідання голова Комітету ГЕРУС А.М.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Просто в Олексія Юрійовича там наступна зустріч. Тому спочатку Олексій Юрійович...

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Да, я попередив. Вона буде дуже пов'язана, тому я хочу поїхати на засідання фракції...

ЮРЧЕНКО О.М. Юрченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Присутній, Юрченко присутній.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. На засідання фракції з якоюсь позицією чіткою.

Петро Борисович, радий бачити тут, як завжди.

Дивіться, перше питання, воно, ну, на жаль, таке трошки політичне. Скажіть, будь ласка, от у вас на сайті там два тижні тому з'явилася така дуже тривожна інформація, читаю, що проти НАЕК та його керівництва розпочалася чергова дискредитаційна кампанія, ну, і так далі, вобщем вороги кругом, в тому числі і блоги, експерти та навіть народні депутати.

В мене два питання, скажіть, будь ласка, ви в СБУ написали заяву?

ГОЛОВУЮЧИЙ. І хто ці народні депутати?

КУЧЕРЕНКО О.Ю. І хто ті народні депутати? Андрій Михайлович правильно, да, буквально з язика зняв. Хто ці, давайте з ними розберемося, хто ж ці...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Секундочку, Петро Борисович, просто по відео у нас люди є, то треба з мікрофоном включеним.

КОТІН П.Б. Да, я бы конкретно фамилии зараз называть не стал бы, я думаю, що більшість знає цих людей. Це один чи два депутати, які ведуть системні атаки на НАЕК "Енергоатом" фактично.

Що стосується блогерів, дуже багато зараз експертів, які фактично транслюють проросійські наративи і фактично ставлять за свої цілі дискредитувати все, що робить НАЕК "Енергоатом" через те, що ми зараз фактично виробляємо... *(Не чути)*

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Почули таку відповідь. Петро Борисович, розумієте, це питання дуже, воно політичне все рівно і країна в нас у політичному житті, ніхто ж її не забороняє.

Моя просто порада як людини вашої вікової категорії, досвіду: з вашою пресслужбою там попрацюйте трохи, бо я вам ще зараз наведу там деякі приклади. Мені, чесно, не дуже приємно читати на офіційній сторінці такої потужної компанії, яка дійсно сьогодні є головною надією енергетики, читати такі речі. Але якщо злочин, негайно, ви мусите в СБУ заявити. Це не просто хочу/не хочу, ви зобов'язані.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Петро Борисович, просто щоб усіх заспокоїти, Олексій Юрійович не входить в ті один-двоє депутатів? *(Шум у залі)*

КОТІН П.Б. Не входить, звичайно.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Я сподіваюсь, я сподіваюсь, хоча, безумовно, ми будемо аналізувати, задавати питання. Я просто два тижні не сплю ночі, розумієте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. "А раптом це я", да?

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Да, раптом це.

Тепер дивіться, тепер друге знов-таки, чергова новація від вас, яка жваво обговорювалась останні 3-4 дні. Вона безпосередньо має відношення до питання, яке ми обговорюємо. Андрій Михайлович, перше: керівник, керівництво Енергоатома чітко заявило, що от з цього підвищення регульованої ціни для населення, відповідно збільшення потоку грошей, які будуть збиратися з населення, що Енергоатом нічого взагалі, от взагалі ні копійки не отримає від підвищення тарифів.

Я навіть, мені соромно зараз задавати це питання тут. Може, ми з вами на окремому засіданні якось, може, закритому дослідимо, а хто ж отримає ці гроші. Бо мова йде, як не крути, про 50 мільярдів приблизно додаткових грошей, 50... Енергоатом їх не отримує, хто ж їх отримає тоді? Ну, це ж питання, погодьтеся. Чому це? Якщо туди все ж таки гроші додатково потрапляють, то я розумію, що є певне джерело, одне з джерел, про яке ми тільки що говорили, але це така, це ж треба теж чесно говорити. І я пропоную навіть, може, обговорити оце ПСО, бо ми, вибачте, все рівно ми будемо ініціювати, це, розумієте, як політична сила розібратися в тих фінансових потоках, які сьогодні йдуть на ринок.

Тепер ще одне питання знов-таки з цієї ж самої. Петро Борисович, скажіть, у вас був хоч якийсь аудит вашої компанії? Ви – державна компанія, я подивився там по звітах Держаудиту, у вас була ревізія в 21-му році якоїсь фінансової діяльності і то вона закрита одразу там ДБРами... як вони вміють. Тільки Держаудит, одразу закрили слідством якимось і все. У вас буває якийсь от аудит вашої діяльності, щоб можна було з документами попрацювати спокійно...

КОТІН П.Б. Так, дійсно, останній аудит – це той, про який ви говорите. Крім того, ми постійно... всі наші закупівлі знаходяться під моніторингом відповідних служб, в тому числі...

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Я не про корупцію, дивіться... *(Не чути)* зараз, щоб ми вбік оцих... корупції, це окрема розмова, там блогери, ми уважно відстежуємо. Взагалі про ефективність діяльності, розумієте? Бо мене, чесно кажучи, ключове питання, яке нас, не тільки мене, сьогодні турбує нашу політичну силу. У вас була в 19-му році затверджена ціна від НКРЕКП, затверджена ціна для оптового ринку 57 копійок, це, дійсно, було так, рішення НКРЕКП. Тодішній Президент просив 90 копійок, йому не дали цього. Потім я подивився ваші звіти фінансові за 22-й, 23-й рік, там все дуже

легко рахується, кошти, які ви отримуєте, ділиться на продукцію, яку ви виробили, там легко рахується ця собівартість. В офіційній відповіді пана міністра в листопаді минулого року називалася 1 гривня 07 – це чиста виробнича без ПДВ собівартість. Тепер з'являється інформація на вашому сайті, що у вас вже собівартість 1 гривня 70, розумієте? Погодьтеся, це є питання і я не хочу зараз, може, розумієте, це буде все рівно, ми будемо наполягати на дослідженні цього питання, щоб зрозуміти фінансову ситуацію, прозорість розподілу коштів...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну тут 1 гривня 70 з ПДВ.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. З ПДВ? Так, 1 гривня 70 з ПДВ. Ще раз, я не проти, може бути. Але, повірте, я буду вимагати і хочу в цьому переконатися. Так само, думаю, як і будь-який адекватний українець, який зараз платить за електроенергію, бо ми ж розуміємо, наскільки це серйозне рішення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 1 гривня 42 без ПДВ. А було 1 гривня 07, тобто різниця між... оця от.

КОТІН П.Б. Ми відповідали на це питання.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Петро Борисович, я хочу зараз...

_____. Це просто набір...

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Я хочу, от Андрій Михайлович, я до чого веду, цей законопроект буде якось жити своїм життям. Ми зараз приймемо якесь рішення в комітеті, потім він там буде в зал, перше, друге читання і все. Я звертаю увагу, чим прозоріше, відвертіше, професійніше ми розберемося в

цих нюансах, тим легше буде і мені особисто відстоювати свою професійну позицію.

Тому по ПСО, по тому, куди ж ці гроші врешті-решт мають розподілитися і як вони врятують енергетику України, ну все рівно я би пропонував, може, в закритому режимі, але якось розібратися. Я далі не хочу заходити в інші питання, фінансового плану, вони в мене є і дуже серйозні, по ваших звітах серйозні питання, але не хочу поки задля ...*(Не чути)*.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибі.

Петро Борисович, якусь дайте реакцію там чи по собівартості, чи по чому.

КОТІН П.Б. Будь ласка. Был запрос, запит на нас від народних депутатів пані Тимошенко і пана Кучеренка.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. На уряд, Петро Борисович, на уряд. І на вас теж?

КОТІН П.Б. І на нас теж його розписали. Він був на Кабмін, дійшло до нас, ми повну відкриту відповідь надали, так що подивіться, будь ласка, це днів чотири чи п'ять...

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Чим швидше, тим краще.

КОТІН П.Б. Питання в чому? Те, що ви назвали ціну, дійсно, була ціна 57 копійок, але це було з Запорізькою атомною станцією, яка через те що там шість енергоблоків, а це 40 відсотків нашої генерації, сама собівартість була на Запорізькій станції на рівні 37 копійок. І ці 37 копійок, звичайно, 37 копійок на Запорізькій станції, 40 відсотків давало і тягнуло на себе

собівартість на всіх інших атомних станціях. Зараз повністю це джерело вийшло з Запорізької атомної станції.

У нас дуже велика в тому числі складова, валютна складова в нашій собівартості, яка пов'язана з закупівлями ядерного палива. Я вам один приклад можу привести. Якщо було 6 мільярдів гривень, в той період вся паливна програма на всі енергоблоки атомної станції 15, на сьогодні паливна програма в цьому році 13, на наступний рік 19 мільярдів гривень через те, що значно зростає зараз вартість урану. Крім того, з корпоратизацією компанії було проведено в тому числі переоцінку активів, що є обов'язковою нормою собственно корпоратизації. І це додало додатково 10 мільярдів на амортизацію. А ця амортизація, вона лягає, і це було 1,39 собівартість до того, після цього вона автоматично стала 1,7 через те, що на 10 мільярдів збільшилась вартість наших активів. Це і вся ситуація.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Чекаємо на офіційну відповідь. Чим швидше, тим краще, повірте мені. Максимально професійно, фахово будемо розбиратися, але така ситуація, в якій я хочу бачити документи чіткі, нормальні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Петро Борисович.

Ну, тут я трохи як би не згоден з тим, що получаться, що ми проголосували Закон про корпоратизацію, і цей Закон про корпоратизацію збільшив вашу собівартість. Він так не може збільшити собівартість, тому що цим законом не було сказано, що тратьте грошей більше на то, чи на то. Якщо зробили переоцінку і тепер амортизація якось нараховується, то від того більше грошових витрат не стало.

КУЧЕРЕНКО Ю.О. А це ви у I кварталі цього року зробили переоцінку?

КОТІН П.Б. Так дійсно. Переоцінка багато років не проводилась. Зараз для того, щоб...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Може вона і непотрібна була, якщо вона не проводилась.

КОТІН П.Б. Так це умова обов'язкова. Як непотрібна? Її переоцінили, перерахували кошти і все, корпоратизація...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але тоді потрібно розуміти, що є витрати ті, які реально потребують трати грошей. Але є витрати ті, які просто там на папері, що у мене амортизація була мільярд, тепер стало 2 мільярди чи 3 мільярди.

КОТІН П.Б. Дійсно. це десять мільярдів ми не враховуємо в цьому році ні у фінансовому плані, ніде. Вони у нас залишаються поза балансом. Але собівартість, фактично вона 1,70, враховує вот эти 10 миллиардов.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Тоді вам треба користуватися терміном просто "грошова собівартість", тобто собі вартість, яка передбачає відтік грошей. Тому що ця амортизація не передбачає відтік грошей, вони далі залишаються.

Давайте я, може, теж декілька питань задам таких більш по суті. По-перше, я хочу сказати про закон ще два слова. В якому? В 2005 році.

Значить, взагалі кожна компанія вирішує що їй будувати, куди їй інвестувати, і лише у випадку Енергоатома потрібно подавати, значить, закон у Верховну Раду, щоби законом проголосували які атомні блоки будувати, а які не будувати. Коли теплова електростанція будує свій блок, закон для цього ми не приймаємо. Коли сонячні електростанції будують – ми закон для цього не приймаємо. І це, як на мене, трошки не зовсім правильна ситуація. Я почав досліджувати: чому так. І дослідили, що до 2005 року так не було, в

2005 році був народний депутат заступник голови цього комітету пан Деркач і він хотів якимось, не знаю, чи збільшити свій вплив на прийняття рішень, і протягнули через Верховну Раду закон, що тепер Верховна Рада має кожен блок окремим законом.

Я взагалі думав над тим, щоб взагалі цю норму прибрати і щоб Верховна Рада не приймала закон по будівництву чи небудівництву кожного блоку, тому що, ну, давайте чесно, мабуть, Верховна Рада в своїй більшості не є компетентною там приймати рішення. Є стратегічне політичне рішення – це ми країна з атомною енергетикою, все, це політичне рішення. Так як Німеччина прийняла політичне рішення, що у них немає таких блоків. Або Литва, наприклад, прийняла політичне рішення, що у них немає такого.

В нас, як у Франції, як в Словаччині, там деяких інших країнах, є. Все. Де далі який блок – ну, на мою думку, це не зовсім правильно і це от в 2005 році, коли хтось був депутатом, як би таке протягнув, ну, в мене є питання: чому воно так працює?

Тим не менше якщо воно вже так є, то я би хотів задати питання. От у нас ті пошкодження, які були, вони в основному в абсолютній більшості були по балансуєчій або маневровій потужності, і зараз йде мова про добудову атомного блоку, який, принаймні зараз які працюють в базі. Колись же ми з вами спілкувалися про те, наскільки можуть блоки маневрувати, там на 20 відсотків можуть чи не можуть, і скажіть як в цій ситуації, це все-таки буде будівництво блоку, який в перспективі може здійснювати балансування і маневрувати, чи це просто базова потужність така як зараз працюють інші блоки?

КОТІН П.Б. Тут складне питання, воно на два, я б розділив це питання. Якщо ми говоримо про п'ятий, шостий енергоблоки, які ми також...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, ми говоримо про третій, четвертий.

КОТІН П.Б. Це повністю маневрові. Третій, четвертий енергоблоки ...*(Не чути)* що він може маневрувати в діапазоні до 20 відсотків. У нас є спеціальна програма, яка, в принципі, два етапи пройшла такого маневрування на Хмельницькій атомній електростанції, другому блоці, яка призупинена, третій етап її фактично для того, щоб передати вже всі матеріали до ...*(Не чути)* і прийняти рішення про можливість маневрувати в розмірі 200 мегават на одному енергоблоці через те, що ситуація з електроенергією, з виробництвом електроенергії в країні така, ми не можемо, ми працюємо на максимумі потужності...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз така.

КОТІН П.Б. Так, зараз, але це потрібно місяць навантажувати і розвантажувати, навантажувати, розвантажувати кожного дня для того, щоб пройти цей третій етап. Для цього потрібно підготувати відповідні документи, надати, отримати дозволи відповідні і провести його. Коли ми його проведемо, після цього аналіз безпеки, після цього остаточне рішення приймається про те, що всі енергоблоки ...*(Не чути)* можуть використовуватися в режимі отакого-от маневрового і маневрування 20 відсотками. Вона просто незавершена. Ці енергоблоки, з самого початку ми можемо цю роботу провести ...*(Не чути)* таким образом ми можемо зараз сказати, що це буде блок, який 20 відсотків можна буде використовувати в режимі щоденного регулювання.

_____. *(Не чути)*

(Загальна дискусія)

ГОЛОВУЮЧИЙ. 20 відсотків – це... якщо всі блоки так будуть працювати, це буде велика маневруюча потужність, але, дійсно, на сьогоднішній день, коли у нас дефіцити у всі години, у нас це питання не

настільки гостро стоїть, але в майбутньому може бути все-таки, тим більше коли буде розвиватися "зелена" енергетика, яка має чимось балансуватися.

Тоді ще питання. Скажіть, от по цьому третьому, четвертому блоках, чи там вже у вас є проєкт, чи ви розумієте, коли ви його будете робити, який план-графік? І все-таки по кредиту, якщо там використовуються кредитні кошти, мабуть, має бути або зараз, або ближчим часом якимсь більш чітким уявленням про це? Тому що якщо раптом кредит ніхто не дасть, зайшов в будівництво, кредит не отримали, а на нього надіялись, і тоді будівництво зупинилося. Як у вас от проєкт і план-графік цього будівництва?

КОТІН П.Б. Дивіться, що стосується третього енергоблоку, тут питання будівництва, добудови його і фінансування цього будівництва, ми не говоримо про те, що блок будується там з нуля і нам потрібно, там цифри різні називають і 6 мільярдів, і 8 мільярдів. Насправді у нас є документація, яка підтверджує, що добудова двох таких енергоблоків 10 років назад вона коштувала 3,2 мільярда за два. Зараз...

ГОЛОВУЮЧИЙ. 3,2 мільярда доларів?

КОТІН П.Б. Доларів, так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 10 років тому?

КОТІН П.Б. Євро, насправді. Що-що?

ГОЛОВУЮЧИЙ. 10 років тому коштувало?

КОТІН П.Б. 10 років тому, так. Тобто комерційна складова дуже сильно ушла, і сама організація добудови цих проєктів, вона дуже сильно ушла. Коли наймається підрядник, підрядник наймає, бере на себе

відповідальність і він робить все під ключ, звичайно, вартість будівництва зростає дуже значно. На Хмельницькій атомній станції третій енергоблок. По-перше, він готовий, це не новий енергоблок, це 80 відсотків. По-друге, у нас дуже багато зараз насправді персоналу Запорізької атомної станції. По-третє, ми зараз плануємо монтувати обладнання власними силами, використовуємо наш власний персонал ремонтних підрозділів, який має те, як зараз фактично наші вороги роблять на АЕС "Аккую" в Турції, вони беруть просто персонал ремонтний зі своїх діючих атомних станцій, коли він не задіяний на цьому ремонті, і направляють його на монтаж відповідного обладнання, на цьому економлять значні кошти по монтажу цього обладнання.

Те, що я вам сказав, що у нас 500 людей зараз, до 600 там людей працює вже, це все вони працюють за заробітну плату за нашу, ми все одно платимо працівникам Запорізької атомної станції заробітну платню.

І таких людей ми наприкінці цього року виведемо дві тисячі людей, тобто вони за свою заробітну плату будуть добудовувати цю роботу і...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей. Повертаючись до запитання, тобто...

КОТІН П.Б. Додаткових коштів тут непотрібно. Обладнання у нас...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Проекту поки що затвердженого немає? Ви його будете...

КОТІН П.Б. Що-що?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Проекту затвердженого немає, ви його будете робити після...

КОТІН П.Б. Проєкт ми не можемо навіть розробляти через те, що немає закону. Є техніко-економічне обґрунтування, є попередні наробики.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей. Про це було моє питання, що проєкт після закону.

КОТІН П.Б. Так, так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

В нас ще є так само пан Коріков. Я вам задам запитання, і ви, можливо, теж додайте щось від себе.

З точки зору безпеки, враховуючи, що там якийсь, не знаю, бетон чи якісь майданчики, вони стоять досить давно, чи з точки зору безпеки це може використовуватися для будівництва блоку і того блоку, який компанія планує використовувати, чи це є безпечно, чи конструкції, які там є, вони достатньо надійні, чи це треба переробляти, чи це не потрібно переробляти? Яка ваша думка з цього приводу?

Тільки мікрофон, будь ласка, включіть, щоб вас було чути.

КОРІКОВ О.М. Шановний Андрій Михайлович, шановний пане міністре, шановні народні депутати, шановні присутні! Дякую за запрошення.

Значить, питання це не вперше на комітеті вже. Значить, ми... Ну, поперше, офіційна частина моєї відповіді, значить, те, що відповідні матеріали техніко-економічного обґрунтування надходили до Держатомрегулювання, відповідно до статті 40 Закону України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку", і отримали висновок експертизи з ядерної та радіаційної безпеки.

Значить, відповідно до цього висновку, значить, прийнятні рішення, які знаходяться в ТЕО, враховуючи те, що, значить, з точки зору будівельних

конструкцій ми... рішення, значить, на сьогодні щодо їх, скажімо так, прийнятності завершеного рішення немає. Ми з Енергоатомом погодили, вірніше Енергоатом розробив програму, погодив її, яким саме чином він буде відновлювати будівельні конструкції та метал, бетон і всі такі інші речі. Ми регулярно отримуємо звіти від НАЕК "Енергоатом". І за підсумками розгляду було ухвалено рішення про те, що робота по програмі рухається задовільним чином і рішення буде прийнято на етапі проєкт. Це визначено в матеріалах погодження Державної інспекції ядерного регулювання, матеріалів ТЕО і проєкту Закону України про розміщення, проєктування і будівництво енергоблоків 3 і 4.

Стосовно, я маю на увазі в світі, маємо значний досвід по добудові енергоблоків, які деякий час було зупинено їх будівництво і де будівельні конструкції знаходились просто на повітрі і нічого з ними не відбувалось. Ми зараз в рамках співпраці в міжнародній асоціації ядерних регуляторів, західноєвропейській асоціації ядерних регуляторів отримуємо інформацію підтримку від регуляторів Словаччини, Чехії стосовно ...*(Не чути)*, на якій відбувалася відповідна добудова, і інші такі ж проєкти так званні dilate project, де приймались відповідні рішення по застосуванню будівельних конструкцій для продовження будівництва.

Насправді досвід є позитивний, і ми як орган регулювання ядерної та радіаційної безпеки його отримуємо з відповідними підходами європейськими по обґрунтуванню безпеки. Тобто тут ми так, як я кажу, рухаємося.

І Держатомрегулювання погодило проєкт закону України, який внесено до Верховної Ради, тобто матеріали проходження присутні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Я відповідь почув. Відповідь полягає в тому, що висновок про питання безпеки буде прийматися на етапі готового проєкту.

КОРІКОВ О.М. Так це, звичайно, так відбувається. Проєкт він розробляється і проводиться державна експертиза на стадії проєкт і також матеріали отримують погодження. Так само і на інших стадіях будівництва, я маю на увазі, система за системою проводиться також за погодженням...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це ясно. Проєкт – це набір документів?

_____. Да, треба додати. Бо мова йде про те, чи можна будувати зараз на цій конструкції, це просте питання, яке вам задали. Ви якусь, вибачте, фігню несете.

КОРІКОВ О.М. Звісно, можна будувати.

_____. Можна відповісти: так чи ні. Я розумію, мова йде, тільки треба розділити два питання. Є юридична складова, про яку пан Коріков каже, він як регулятор він іде по документації по юридичній. І є питання дослідження, яке Петро Борисович, ви можете озвучити, яке ви проводили з точки зору можливості будувати на цих конструкціях добудови, чи неможливо? Бо якщо неможливо, то взагалі немає про що говорити. Це ж логічне питання я вам задав.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Петро Борисович, прошу.

КОТІН П.Б. Так, дійсно, відповідно аналіз був повністю перевірений бетонних конструкцій, які там є. На ...*(Не чути)* та програма, про яку говориться, вона якраз включає в себе ті заходи, які фактично дозволяють нам довести енергоблок, те, що ми зараз займаємось, фактично поновлення тих пошкоджених місць, які там є. І, в принципі, депутати їздили, бачили, ми відкрито показували, де, які є дефекти і як ми їх устрояємо.

Те, що Олег Николаевич говорить, у нас є відповідне заключення відповідних компетентних організацій про те, що це годиться з урахуванням того, що тут потрібно оце і оце доробити. Ось і все. Но в проєкт, сам проєкт юридично він буде включати в тому числі і стан тих конструкцій, які фактично повинно мати для того, щоб там добудувати цей енергоблок. І це буде вже погоджуватись отам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

КОРІКОВ О.М. Я ще додам, значить, важливу річ. Тобто я як регулятор я дуже консервативно формулюю думку, можливо, не зовсім, скажемо так, зрозуміло. Енергоатом має пройти по плану заходів...

ГОЛОВУЮЧИЙ. В даному випадку консервативність – це правильно.

КОРІКОВ О.М. Виконати відповідні заходи, прозвітувати про них і буде відповідно рішення остаточне і без всяких етих. Він зараз виконує ці заходи, в процесі, є, скажімо так, нормально виконуються, але не всі заходи на сьогоднішній момент виконані.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

КОРІКОВ О.М. Будуть рішення Верховної Ради, буде йому зелене, скажемо так, світло, і він зробить те, що має зробити, а ми як орган регулювання це проконтролюємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А на вашу думку, скажіть, як більш правильно: як з 2005 року, коли не треба було законом затверджувати кожен атомний блок, чи так, як сьогодні є, щоб законом затверджувалося будівництво кожного

нового атомного блоку? Пану Корікову питання, ваша думка як незалежного регулятора, виходячи...

КОРІКОВ О.М. Дякую за запитання. Дивіться, якщо ми подивимося на досвід інших країн, ми зараз як інтегруємось, інтегровані вже, то, наприклад, таких рішень Верховна Рада, наприклад, в Штатах не приймає, у Франції також не приймає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фінляндія?

КОРІКОВ О.М. В Канаді не приймає. Ну, по Фінляндії мені потрібно уточнити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В Словаччині?

КОРІКОВ О.М. От це, значить, такий в развитих країнах з розвиненою енергетикою. Якщо є політичний курс на розвиток атомної енергетики, взагалі на атомну енергетику, то це технічне питання міністерства, взагалі які саме енергоблоки, де будувати. Важливо з адміністративно-територіальною одиницею узгодити це питання, оскільки там є, значить...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так я взагалі навіть вважаю, що якщо ми йдемо там, будуть малі модульні реактори, то там може будувати і приватний бізнес, і це точно вже не закони, лише б дотримувались параметрів безпеки і діяли по тому регулюванню, яке встановлено, і можуть бути різні учасники ринку. Це буде абсурдно, якщо і там ще закони треба буде приймати.

От в продовження в мене два запитання і я передам слово колегам, може, ще в когось буде. Два коротеньких.

Перше. В нас так само передбачається погодження з сусідами, наскільки я знаю, хоча сама локація, мабуть, сьогодні, ну, перше було

сказано, що атомні блоки не обстрілюються, слава богу. По-друге, сама локація, це теж не великий секрет, да, де знаходиться Хмельницька атомна електростанція. Вона з точки зору схід-захід, там північ-південь досить у такому безпечному місці відносно, мабуть, у порівнянні з іншими. Але тим не менше є в нас ще, наскільки я знаю, таке правило при погодженні будівництва нових блоків з країнами-сусідами, ми говоримо про країни Європейського Союзу. Чи є такий процес?

КОТІН П.Б. Все погоджено, і це є фактично в матеріалах, які надаються...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це є у вигляді документів, підписаних...

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто цей процес завершений?

_____. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

І ще важливе питання з точки зору прозорості цих всіх процесів, і це, мабуть, теж такий якби правильний етап і правильний напрямок – це Енергоатом як публічне акціонерне товариство, де 100 відсотків власником є держава, і наглядова рада. Який от статус зараз формування наглядової ради, роль якої, мабуть, має бути якраз великою в таких проєктах і, мабуть, навіть більшою, аніж Верховної Ради? Який зараз статус при формуванні?

_____. Наглядова рада уже проголосована номінаційним комітетом, зараз залишилося тільки рішення уряду, тобто номінаційний

комітет має, Мінекономіки має винести на уряд і ми проголосуємо наглядову раду.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І там вже є і незалежні члени...

_____. Там повний склад.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Всі вже є. Окей, зрозуміло.

Колеги, в кого ще є які запитання? Прошу, Максим Миколайович Хлапук.

ХЛАПУК М.М. Доброго дня, шановні колеги. Перш за все хочу подякувати особисто пану міністру і пану Котіну. Ви ще не голова правління, сподіваюся, наглядова рада прийме рішення щодо того, щоб ви не виконували обов'язки, а стали повноцінно до управління підприємством стратегічно важливим.

Чому це засідання важливе? Тому що вперше за тривалий період ми бачимо пана міністра навіть не онлайн, а безпосередньо наживо. І питання, напевно, є важливим, оскільки як звичайні строки будівництва таких важливих об'єктів, вони значно перевищують звичайні три роки, так і строк експлуатації, він відбувається впродовж кількох поколінь українців. Напевно, тому, не вдаючись в історію, чому на Верховну Раду були покладені такі повноваження щодо вирішення таких питань, повноваження – це відповідальність, вона покладена на Верховну Раду, Верховна Рада повинна взяти цей виклик і гідно його пройти, і прийняти рішення в інтересах майбутніх поколінь, тому що ключове питання, яке ми маємо задавати – це безпека експлуатації атомних об'єктів. Це перше питання.

Друге питання, про що має турбуватися Верховна Рада, це фінансова модель, обґрунтування. Мої колеги з інших фракцій задавали ці питання, які стосуються і питання тарифної складової, і так званої собівартості, я би

більше звертав увагу на модель фінансування цього об'єкту, відповідно до пояснювальної записки жодних релевантних цифр не треба нам. Далі потім я повернусь до цього.

І третє питання, на що потрібно звертати увагу, це загалом енергетична стратегія України, яка, на жаль, наразі недоступна для публічності, про що і голова комітету задавав питання, безпосередньо вам, пане міністре, це у нас є обмежена кількість ресурсів, коштів, куди їх витратити, куди їх вкладати - в розподілену генерацію, в довгострокову базову генерацію атомну, враховуючи дуже багато невизначеностей, коли ми повернемо назад під контроль української влади Запорізьку атомну електростанцію і, як пан Петро Борисович Котін називав, в якому стані. Чи не доведеться нам інвестувати ще більше, а це державні кошти, це публічні кошти, в безпеку експлуатації Запорізької атомної електростанції, враховуючи і питання ставків-охолоджувачів на ЗАЕС, враховуючи, до речі, це питання достатньої кількості води для ставків-охолоджувачів на Хмельницькій атомній електростанції за умови необхідності розширення кількості реакторів, які відбуваються.

Я тривалий час листуюся з Кабінетом Міністрів України і з фактично Енергоатомом в контексті питання добудови якраз по двох напрямках. Перше – це технічні деталі складові, друге – це фінансова модель.

По технічних деталях, там багато є справді невизначеностей. ДІЯР як ключовий регулятор, який має сказати, так, це безпечно або ні, це небезпечно сьогодні чітко засвідчив, ми не можемо взяти на себе юридичну відповідальність і сказати документально, так, це буде безпечно, тому що це буде визнано в процесі, коли буде проєкт, коли буде добудовано і ми дамо своє останнє слово перед введенням в експлуатацію. Тому що ключова наша мета, суспільства – це підключити до мережі і забезпечити генерацію 1,1 гігават першого блоку, третього, який пан міністр не сказав мені, не дав відповіді в листі, письмово не засвідчив, але принаймні публічно, на публічному засіданні комітету сказав, два-три роки. Окей, три роки до

моменту не просто введення в експлуатацію, а підключення до мережі, щоб станція генерувала.

Я задавав, які питання я задавав, і хочу зараз ще одне питання задати, ще раз його повторити. Це наскільки ми як Україна, як суспільство можемо ввести в експлуатацію атомний блок російського виробництва без конструкторського супроводження країни-виробника. Це стосується не тільки одного блоку, який ми закупимо в болгар, і так, дуже добре, що не названа ця сума, тому що, очевидно, це питання між урядом і двома країнами домовлятися про конкретну суму. І вартість самого реактора, яку ми заплатимо, вона складає лише частину і далеко не основну в процесі самої добудови, введення в експлуатацію цих блоків.

Натомість є багато інших елементів від парогенераторів до головних циркуляційних насосів і до спеціальних зразків. Фахівці, які дивляться, слідкують за цим засіданням, вони, очевидно, знають, про що мова.

Я отримав відповідь офіційну від Міненерго, те, що Україна має достатню кількість і парогенераторів для того, щоби забезпечити роботу нових блоків, і головних циркуляційних насосів. Водночас інше питання: а що в нас із блоком Х-2? Досі не можна вивести його до номінальної потужності. Я і не знаю, і не хочу називати цю цифру потужності, на якій зараз працює цей блок, але він далекий до своєї номінальної потужності. І Енергоатом досі не може технічно вирішити питання повноцінного ремонту цього блоку, що потрібно як з точки зору безпеки експлуатації, так і підтримки нашої енергетичної мережі.

Тому перше питання, яке хотів би задати, напевно, все ж таки пану міністру, бо це відповідальність політична, – це можливість введення в експлуатацію без конструкторського супроводження і навіть супротиву на всіх рівнях з боку країни-агресора. На жаль, пан міністр, напевно, має якусь важливу справу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, просто там телефонний дзвінок був, то там нема питань...

ХЛАПУК М.М. ...так, можливо, Петро Борисович, ви дасте відповідь на це питання, якщо це не виходить поза межі вашої компетенції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А що мається на увазі, що супротив з боку Російської Федерації по будівництву цього такого блоку?

ХЛАПУК М.М. І по будівництву. Колеги, я навіть не хочу піднімати питання стосовно ядерної безпеки, оскільки ми всі десь перебуваємо в ситуації стратегічної невизначеності чи Російська... Я сьогодні почув від пана міністра, я навіть записав цю фразу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Максим Миколайович, я, може, прошу, чим більш сфокусоване питання...

ХЛАПУК М.М. Я дуже сфокусовано задаю питання стосовно...

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...тим легше на нього отримати відповідь.

ХЛАПУК М.М. ...введення в експлуатацію в умовах конкретної протидії Російської Федерації як конструктора цих атомних реакторів з встановлення і введення в експлуатацію в Україні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але тут є нюанс. Якщо Росія протидіє, значить, ми робимо щось таке, що Росія не хотіла, щоб це відбулося. Значить, розумієте, да, це натякає на те, що ми... чим більше ми робимо...

ХЛАПУК М.М. Пане голово, пане голово, я хочу сказати, це питання до енергетичної стратегії. Я впевнений, нам потрібна генерація і нам потрібна база, нам потрібне збільшення бази. Питання тільки, де, куди нам інвестувати кошти, в російські технології чи Westinghouse.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хороше питання.

ХЛАПУК М.М. А що у нас з Westinghouse? Тому що Енергоатом...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте відповідь.

ХЛАПУК М.М. Я завершу. Енергоатом каже про довгострокові перспективи, про добудову Х-5, Х-6 і про південноукраїнські нові блоки вже за новими технологіями. Тобто, говорячи тією мовою, яка зрозуміла всьому суспільству, чи ми хочемо Су-27 купувати, чи ми хочемо планувати F-36?

ГОЛОВУЮЧИЙ. А можна коротко, в чому питання полягає?

ХЛАПУК М.М. В чому питання? Пане міністре, повторю, це питання полягає в тому, наскільки можна ввести в експлуатацію без конструкторського супроводження країни-виробника, країни-агресора, цих енергоблоків і, напевно, в умовах його безпосередньої протидії? Це стосується оскільки не одного блоку, який ми закупимо у болгар, а низки інших елементів, чи вистачить у нас, щоб не було такої ситуації як з газовою турбіною на 30 мегават, яку нам подарували, але яка досі не підключена в мережу, яка досі не може видавати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вже підключена.

ХЛАПУК М.М. І вона вже дає?

ГАЛУЩЕНКО Г.В. Я вас одразу розчарую, що вона працює.

ХЛАПУК М.М. Це дуже добре.

ГАЛУЩЕНКО Г.В. Так само як і питання, теж відкрию вам секрет, ми побудували два атомних блоки за часів української незалежності і це російська, радянська, давайте так, бо вони називаються російські, до речі, технології, а ми говоримо, що це радянська технологія, тому що в цій технології участь українців, вона величезна. Вони би без нас ніколи би не зробили цю технологію. Тому в нас є величезний досвід, і в нас є досвід, як це будувати, і я вам скажу, що взагалі країн, які будували самі атомні блоки, їх не так багато. Тому ми абсолютно спокійно в плані того, що ви кажете, чи ми залежні, умовно, від їх сервісу або від їх послуг, для того, щоб будувати, я вам можу точно сказати, що ніякої залежності у нас немає. Більше того, у нас величезна кількість фахівців, які в стані це зробити. Це стосується так само і обладнання, яке сьогодні у нас є в наявності, а те, що нам потрібно буде додатково, а ми розуміємо, де це обладнання брати, не розраховуючи на російське виробництво взагалі. Тому тут в цьому плані ми абсолютно впевнені, і питання важливо теж розуміти, коли ми говоримо про питання фінансування, чи нам треба то, чи то, давайте розуміти, що це мова йде не про якусь суму грошей, яка є сьогодні на столі і ми маємо обрати якийсь шлях, чи її витратити на газорозподільчу, чи відбудувати зруйноване, чи будувати атомну генерацію, це абсолютно не пов'язані речі. Тому дійсно у нас в стратегії є розвиток атомної енергетики, це сьогодні можна багато говорити, може, комусь не подобається розвиток атомної енергетики, але сьогодні світло є завдяки атомній енергетиці в країні.

Тому я вважаю ті дискусії, чи потрібно, знаєте, коли на 10 днів ...*(Не чути)* атомний блок, то тиждень вся країна була без відключень, оце люди мають розуміти. Тому, сьогодні говорити, що давайте там подумаємо або не

будемо, якщо є можливість добудувати, бо три роки – це дійсно дуже короткий термін, взагалі, якщо брати будь-які проєкти будівництва атомної енергетики. Тому ми виходимо з того, що, якщо є можливість, існує така сьогодні, швидко добудувати, а це швидко, 2-3 роки, для атомного блоку, то це треба робити. Так само, як це треба робити розподілену генерацію і ремонтувати ті блоки, які були пошкоджені. Тому в цьому є і логіка.

Безумовно, AP1000, ця технологія, про яку ми зараз говоримо і теж плануємо будувати, безумовно, вона потребує більше часу.

Більше того, врахуйте, що знову ж таки це набагато більше роботи навіть з точки зору того, що у нас досвіду будівництва AP1000 немає. Але я вам хочу сказати, що і в Європі сьогодні не існує жодної країни, і ті країни, які сьогодні із Сполученими Штатами планують реалізувати ці проєкти, це там Польща, Болгарія, вони так само не мають досвіду будівництва такого роду реакторів. Тому тут, я, до речі, думаю, що Україна буде однією з перших, яка імплементує ці проєкти, це теж важливо. Але це воно і не тільки про енергетику, це і питання про геополітику якраз, коли ми говоримо про співробітництво в AP1000 блоках.

Тому, мені здається, що дуже важливо просто сьогодні якраз почати цю роботу якнайшвидше, тому що, безумовно, кожен день, на жаль, ми в такій ситуації, коли кожен день, він має значення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Абсолютно.

Прошу, Максим Миколайович.

ХЛАПУК М.М. Друге питання, це стосовно фінансового обґрунтування. На жаль, на свій запит не отримав жодної конкретної цифри. Поясню в пояснювальній записці до законопроекту зазначено три джерела.

Перше джерело – це так звані власні кошти Енергоатома. Чому так звані, тому що з усієї поваги до акціонерного товариства, але всі кошти, які

Енергоатом генерує, він може віддати або не віддати на покриття спеціальних обов'язків, або віддати дивідендами в державу для наповнення державного бюджету. Тому є моральне право контролювати і розуміти ці публічні кошти, куди вони будуть інвестуватися і в якій сумі.

Друге джерело – це залучення кредитів. Кредити потрібно віддавати, тому це теж власні кошти Енергоатома. Або якщо ці кредити будуть залучатися під державні гарантії, це фактично є кошти державного бюджету ...*(Не чути)*

Третє джерело – це смішне джерело. Пробачте, це в бік уряду критика. Це компенсація за ПСО. Немає компенсації за ПСО і, очевидно, не планується. Держаний бюджет України в найближчі роки, в час повномасштабної агресії не буде мати для виплати компенсацій, на яку справедливо має право і розраховує суб'єкт господарювання, на якого покладено виконання спеціальних обов'язків, але цього не буде. Тому у пояснювальній записці закладене третє джерело, є іронічно неправильним, і іронічно пустим, на яке ми не можемо розраховувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ймовірність якого дуже низька, скажемо так.

ХЛАПУК М.М. І навіть я не знаю, чи я готовий був проголосувати і підтримати в певних моделях якби я побачив ризики для фінансування Збройних Сил, для прикладу. Це перше.

Друге. Конкретно до фінансово... техніко-економічного обґрунтування. Воно було закладено у 2018 році. 2018 рік, це шість років тому. Я не розумію відверто, яким чином можна будувати фінансову модель добудови, базуючись на документах шестирічної давнини. Я тому і звернувся, дайте розуміння, скільки коштів ви будете витратити цього року, наступного року, наступного року, скільки від і до потрібно буде залучити, скільки буде власних коштів. Власні кошти у Енергоатома є, принаймні Енергоатом може дозволити розраховуватися і нести на собі тягар фінансового ПСО. Але це

все модель, яку ми як народні депутати України повинні бачити і розуміти з тим, щоби прийняти рішення, яке не буде базуватися на рішенні сліпого кошеняти в темній кімнаті, яке не знає, за що голосувати. Є вимога закону, яка покладає на парламент повноваження, повноваження – це відповідальність і ми відповідально повинні приймати рішення. На жаль, я не можу відповідально приймати рішення, не бачачи економічних, фінансових розрахунків. Власне, тому я і пропонував, можливо, зібратися в закритому комітеті, для того щоб ви могли розкравати ті фінансові дані, які ви не можете розкрити публічно. На жаль, цього не відбулося, але я змушений задати це питання публічно принаймні поставити їх.

І все ж таки, напевно ...*(Не чути)* міністра енергетики.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Максим Миколайович.

ХЛАПУК М.М. Наразі у мене все. Дякую. Це питання.

МОРОЗ В.В. Андрій Михайлович, запишіть: Мороз присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мороз присутній. Є, плюс.

Якщо чесно, у нас це все таємно, все суперсекретно, я не зовсім розумію, в чому таємність того, що в 2025 році ми будемо витратити 10 мільярдів, в 2026-му – 12 мільярдів, потім 6 мільярдів, що, в ті мільярди прилетять ракети чи що, чи...

ХДАПУК М.М. Супер. Погоджуюся. Пане міністре, прокоментуйте, будь ласка.

ГАЛУЩЕНКО Г.В. Насправді я вже говорив, що мова йде, перше, що ми орієнтуємося на, дивіться, стосовно відшкодування ПСО, ми на це... сьогодні, дійсно, є норма в законі, яка говорить про те, що це має

відбуватися. Питання як воно буде і ми абсолютно розуміємо реалії і сьогодні це питання ми не підіймаємо.

Стосовно інших джерел. Значить, є розрахунок, розрахунок, є чітка цифра, яка була розрахована на будівництво двох блоків, але ви праві, це цифра 18-го року, тому ми абсолютно розуміємо, що там багато змін відбулося і з точки зору вартості, і матеріалів, і так далі, і тому подібне. Але ключове, на що ми орієнтуємося сьогодні знову ж таки, перше, це залучення кредитних коштів для цього, тому що треба враховувати ще один момент важливий, окрім самого будівництва у нас є ще сума коштів, яка нам потрібна для того, щоб фізично купити це устаткування, а це немалі гроші, значить.

І відповідно, отримуючи це устаткування, ми розуміємо, що це є той актив, який може бути використаний відповідно для подальшого інструменту отримання фінансових коштів на сам проєкт. Тому що, якщо подивитися розрахунки по, скажімо, фінансовій складовій цього проєкту, то він є економічно досить привабливий, тому можна пояснити будь-якій фінансовій інституції, а ми сьогодні працюємо зі всіма інституціями, включаючи і Європейський банк, і не тільки, і відповідні документи передані, тобто питання в тому, що сам проєкт, він має якби бізнес-складову, яка дасть можливість відповідно отримати ці кошти.

Стосовно власних коштів Енергоатома, да, тут була дискусія стосовно отримає Енергоатом від... чи не отримає. Насправді давайте ж ми теж, я бачу багато експертів, які починають розказувати про якісь космічні кошти, які там хтось отримає. Насправді мова йде про те, що ми зменшуємо послугу, ми зменшуємо послугу, але при цьому навантаження зберігається на ключові державні компанії для підтримки того тарифу, який є сьогодні, і питання просто по факту є в зменшенні цього навантаження. І тому питання в тому, що да, безумовно, будуть кошти в компанії, які дадуть можливість підтримати реалізацію цього проєкту, але все одно ключовим для нас при

сьогоднішній моделі і при тій ситуації, яка є, є якраз залучення зовнішнього кредитування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

КОСТЮХ А.В. *(Не чути)*

_____. Поки про державні гарантії не йдеться.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Те, що я чув у 2018 році, був один британський банк, з яким зараз переговори, який був готовий це фінансувати. Але більшість банків вже тоді відмовлялися від фінансування взагалі проєктів саме в атомній енергетиці, бо всі бачать там "зелене" майбутнє, того...

_____. Але сьогодні ця тенденція абсолютно інша і все змінилося, сьогодні всі банки від ЄБРР до ЄІБ відкривають кредитування на атомну енергетику. Сьогодні у світі ...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей. Прийнято.

Тобто збільшилась кількість фінансових установ, які можуть це прокредитувати. Може бути, бо дійсно, багато блоків зараз будується у світі, а без банківського фінансування навряд чи би стільки будувалось.

Максим Миколайович, у вас все?

Прошу, Анатолій Вячеславович.

КОСТЮХ А.В. Доброго дня. Перепрошую за своє запізнення. Багато чого почув, багато проговорили і ще будемо багато говорити. Я як голова підкомітету профільного в даному випадку, ми говорили з Андрієм Михайлович ще до засідання цього і казали, що, так, перше читання ми проходимо в комітеті без підкомітету, а далі по надходженню, якщо будуть

правки в такому невеличкому законі, то значить будемо їх розглядати на підкомітеті.

А також я хотів би ще запропонувати керівництву міністерства і керівництву Енергоатома, давайте робити зустрічі на енергоблоці кожні два місяці один раз в закритому режимі, кожен із вас отримує, Максим Миколайович, кожен із вас отримує, наприклад, доступ до державної таємниці, і там проговорювати, і проходитеся по певним пунктам. У нас є ця контролююча функція, її треба виконувати.

Я особисто, ви не дасте збрехати, отримав документи по фінплану Енергоатома. Я зараз вивчаю його, дивлюся на цей рік. Ще маю також документи хоч за 2023 рік, за 2022 рік, хочу подивитися, тобто ґрунтовно розбиратися. Якщо є десь якась можливість, там не знаю, зловживання, про них потрібно однозначно говорити, якщо їх немає, про це теж потрібно говорити, щоб не вводити людей в оману.

І ще одна така ремарка вже чисто від себе. Знаєте, я не знаю, хто зв'язаний з приватним бізнесом чи ні, чи хто з ним зараз спілкується, але ті компанії, які зараз ідуть банально в банки, в фінустанови, аби отримати кредит, вони здають таку кількість документів, вони проходять таку кількість перевірок. Тому, якщо міжнародні інституції будуть фінансувати, то я точно впевнений, що вони порахують кожну копійчку, подивляться, як ці гроші будуть витрачатися однозначно і можливість їх потім повернення, а це говорить про успішність проекту.

Моє питання тільки одне, якщо сьогодні Енергоатом, от з цього місця, вирішує, ні, ми не будемо ці блоки, ми будемо Westinghouse, скільки років від розробки до введення в експлуатацію – 10?

КОТІН П.Б. Оптимістично – 6 років.

КОСТЮХ А.В. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу, Сергій Володимирович.

_____. ...*(Не чути)* енергоблоку раз в два місяці і щоб ввести, дивитися контроль, якщо буде успішно прийнято в залі Верховної Ради.

_____. Давайте. Я – за. Я підтримую.

НАГОРНЯК С.В. Петро Борисович, скажіть, будь ласка, при оптимістичних сценаріях чи є можливість прискорити будівництво, технологічно це можливо, якщо за наявності грошей і всього обладнання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тільки без жертвою безпеки. Будь ласка.

КОТІН П.Б. Третій енергоблок 3 роки – це оптимістично. Але ми фактично зараз вже...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це оптимістично?

КОТІН П.Б. Да.

_____. Це реалістично, Петро Борисович, а не оптимістично.

КОТІН П.Б. Ну, добре, нехай буде реалістично.

_____. Оптимістично у вас звучало 7 років.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Версії відрізняються.

НАГОРНЯК С.В. Петро Борисович, і ще одне запитання. Чи запросите членів комітету дев'ятого скликання на запуск третього блоку?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій, не переоцінюй дев'яте скликання або швидкість будівництва блоку, ти щось одне з двох переоцінюєш.

(Загальна дискусія)

КОТІН П.Б. Ми проводимо раз на три тижні штаб за моєю участю на Хмельницькій атомній станції по добудові і в один із таких штабів, будь ласка, всі народні депутати запрошуються, так, як це було вже з членами підкомітету, можете подивитися і проконтролювати нашу роботу там по місцю.

Що стосується іще фінансового навантаження, всіх цих питань, знов-таки процедура, та, яка прописана оцим законом Деркача, про який ви згадували з самого початку, вона така, що проєкт неможливо зробити до того моменту, поки парламент не прийме цей закон. Сам кошторис, він є складовою частиною проєкту. Парламент приймає рішення на основі техніко-економічного обґрунтування, яке попередні цифри затверджені...

ГОЛОВУЮЧИЙ. 2018 року. Ну, це несерйозно.

КОТІН П.Б. 2018 року, всі це розуміють. Але тут є, також указана, яка там валютна складова, і це ціна абсолютно, просто... *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Петро Борисович, ну, дивіться...

КОТІН П.Б. А потім після того, як буде проєкт, буде точна ціна і там парламент може це контролювати, але проєкт можна зробити тільки після того, як буде закон.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, тут є нюанс. Як контролювати, якщо пишуть запити, от Максим Миколайович пише запити, а у відповідь він конкретики по суті не отримує. Це перше, цифри якісь. І не треба думати, що там депутати – це якісь агенти, спеціально щось роблять погане. Можна дати чітку відповідь, у нас от були, приходили до нас і керівник Укрнафти, давав презентацію, і більшість просто, аргументи були, питання були зняті, бо є чітка презентація.

Так само тут, це все-таки неправильно, коли ТЕО 2018 року. В кінці кінців можна було б просто зробити презентацію і сказати: оце ТЕО 18-го року, а це наші оновлені цифри 24-го року, і якщо там є окупність і так є економіка, то показати цю окупність й економіку даже там екселівськими файлами і у вигляді таблиці презентацію. Я не бачу якихось проблем, якщо треба, я вмію в Ексел працювати, я можу, дайте мені тоді дані, якщо там є економіка, я порахую її.

КОТІН П.Б. Ми можемо вам це зробити в будь-який час... для вас презентацію і показати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так це треба зробити. Ви ж на комітет приходите з ТЕО 2018 року, ви ж розумієте, що це трошки несерйозно. Очевидно, що...

КОТІН П.Б. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Петро Борисович, ми будемо про це зараз спорити? Давайте поспоримо. В 2018 році ви планували взяти цей блок, який зараз

плануєте брати і посиплювати різні запчастини з різних складів, де там ви можете що дістати. Очевидно, що мова ж не про те.

Тому, або, наприклад, дефекти там у фундаменті чи в бетоні були такі в 2018 році, як і зараз, які треба там по виправляти, мабуть, що ні.

Тому, Максим Миколайович тут правий був, коли каже, що це не зовсім... Я не говорю про те, що у мене якісь цифри, які показують, що цей проєкт має погану економіку чи неокупний, я цього не говорю, бо в мене їх немає. Я лише говорю про те, що треба приходити з якимись більш-менш оновленими цифрами і їх показати. І коли ми будемо розглядати його, там у нас по плану теж перше, друге читання, то в мене прохання все-таки це підготувати, зробити, навіть питання не в тому, щоб там стояла печатка, це може бути просто інформація від компанії. На мою думку, це буде правильно.

Правильно, Максим Миколайович?

ХЛАПУК М.М. Маленький коментар. Пане голово комітету, пан Петро Борисович сказав, що цей проєкт затверджений урядом...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Був, у 2018 році.

ХЛАПУК М.М. Так, так. Уряд ми ж забезпечуємо тяглість, уряд Яценюка, уряд Гройсмана, Гончарука, Шмигалья – це українські уряди. А в мене питання і до уряду безпосередньо, тому що я не великий прихильник, коли народні депутати справді втручаються в роботу підприємств, навіть якщо це державні компанії. Для цього є, можливо, шлях через Кабмін, я всі свої запити надаю на безпосередньо Кабінет Міністрів України.

А у Кабінету Міністрів України, у Міністерства енергетики не виникло запитання до Енергоатома з приводу, а, можливо, давайте оновимо, трошки інвестуємо, принаймні, щоб ми бачили ці цифри? Пане міністре, скажіть, відкоментуйте, будь ласка.

КОТІН П.Б. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Петро Борисович, дивіться, ви говорите не про те. Ви ж чули, що я сказав. Я сказав, зробіть презентацію, порахуйте в Excel, зробіть презентацію і скажіть, оце я як президент чи виконуючий президента Енергоатома даю вам такі документи як від компанії, вони ніким не затверджувати, тому що затверджувати ми будемо тоді, коли буде проєкт і так далі, і тому подібне. Але все-таки можна якось хоч трохи оновити цей документ, щоб він був актуальний, щоб були дані актуальні, на сьогоднішній день, які можна показати.

І я вам ще раз повторюю, якщо ви покажете презентацію, розрахунки, де покажуть, що окупність цього проекту 5 років, для енергетики це класна окупність, – це сильний аргумент за. Якщо ви покажете, значить, нам на це треба там, я не знаю, скільки треба, там умовно, там 60 мільярдів гривень і це треба 20 мільярдів фінансувати кожен рік і за 3 роки ми добудовуємо. Якщо у нас не буде 20 мільярдів в рік, відповідно буде не 3 роки, а 4 роки. Або якщо у нас буде там фінансування більше, то, можливо, навіть 2,5 роки. Але я цього не кажу, я цього не знаю. І така от чіткість і стрункість, як каже Іван Васильович Плачков, щоб була звенящая ясность. Всі розуміють...

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фраза хороша. Звенящая ясность має бути.

І тоді ще одне питання, яке, бачу, задають і це ж не секрет, це обладнання там, технологія російська, неросійська, обладнання. Це теж тут треба мати чітку відповідь, що ми будемо брати там, у нас на такій-то станції є то, ми десь можемо взяти в Словаччині то. Ну, чеська Skoda, яка вже під санкціями і власником якої є Росатом, це поганий варіант, ми в неї брати не будемо. Але ми візьмемо там у французів, чи ми візьмемо там, не знаю, щось

з Південної Кореї, і ми це зробимо так, так, і так в тих країнах, які там є нашими союзниками. І можете бути впевнені, що там російських технологій і російського обладнання ми використовувати не будемо, навіть якщо воно буде продаватись через посередників. Це теж сильний аргумент. І все просто тоді виглядає і переконливо.

Андрій Вікторович Жупанин, прошу. Піднімав руку, по-моєму, чи ні.

ЖУПАНИН А.В. Да, я тут. Добрий ранок. Андрій Михайлович, я не буду підтримувати зняття цієї поправки про будівництво, затвердження будівництва блоків парламентом, тому що, мені здається, є певна історія, як вона була внесена, але в кожній правці є своя історія. І це не означає, що ці поправки є поганими. Я думаю, що навряд чи ви бачили таке високоповажне керівництво у нас в комітеті, якби не було подібної потреби узгоджувати будівництво Верховною Радою, тим більше між представниками наших виборців, які по факту і дотичні до такого будівництва, яке може зайняти роки іще й мільярди гривень.

Перше питання своє я адресую до міністра енергетики. Герман Валерійович, міністерство за останнім часом дуже активно працює щодо... по двом напрямкам в атомній енергетиці. І я знаю про ці напрямки, тому що мене включили групу по ядерній безпеці Формули миру на рівні парламенту і тому я також до них був дотичний там на певному етапі.

Перший напрямок – це накладення санкцій на Росатом. Зараз, я не знаю, половина ядерного палива продається, яке виробляється Російською Федерацією, як розумієте, виробництва дотичної корпорації Росатом. Ми активно працюємо для того, щоби накласти санкції на цю російську компанію, розуміючи, що для них це дуже великий, скажемо так, ... *(Не чути)* продаж палива.

Другий напрямок – це напрямок по виключенню Росії з організації МАГАТЕ. Там ми говоримо, що вони порушили основні сім чи дев'ять принципів роботи цієї організації, тому що вони захопили Запорізьку атомну

електростанцію і зараз ставлять взагалі під ризик безпечне використання ядерної технології.

Ви сказали, що ми беремо потенційно чи, напевно, навіть не потенційно, тому що ці плани звучали вже в пресі дуже давно і вони повторювалися неодноразово, що ми плануємо купити два ядерні реактори орієнтовною вартістю 680 мільйонів доларів у Болгарії. Це навіть питання обговорювалося у болгарському парламенті, я навіть спеціально піднімав ті записи і дивися, що вони там обговорювали. Це мова йде про атомну електростанцію в Белене. Ця атомна електростанція, вона дійсно задумувалася, будівництво, по радянській технології, тому що є дві глобальні технології, оця ВВЕР – це радянська технологія. І почали будувати, вони заклали, так скажемо, узгодили план в 1985 році, а будівництво почали в 1991 і далі, там різні блоки планували вводити в різні роки.

Наскільки я розумію, вже в 1991 році обладнання і ядерні реактори для цієї станції продавав Росатом або одна з компаній, які пов'язані з Росатомом відносинами контролю. І це вже конкретно ядерні реактори, які були вироблені в Росії і продавалися вони фізично Росатомом. Чому? Тому що Росатом потім навіть відсудив від Белене, здається, якраз 500 мільйонів оплати за ці ядерні блоки і навіть потім ще подавав свою заявку на добудову цієї атомної станції, коли в 2020 році болгари хотіли добудовувати, у 20-му або 18-му.

В контексті всіх зусиль, які ми зараз робимо по боротьбі з Росатомом, по боротьбі з Росією в існуванні її в МАГАТЕ, закупівля нами ядерних реакторів, які були вироблені Росатомом по радянській технології ...*(Не чути)* чи вона не зірве нам наші старання останніх двох років, які ми активно і ви в тому числі, напрацьовуєте з нашими міжнародними партнерами. Єдине, хотів би почути ваш коментар.

Дякую.

_____ . Точно нічого не зірве. Більше того, ми дійсно працюємо над максимально швидкими, наскільки це можливо, санкціями стосовно Росатома. І дуже добре, що цей процес, зараз він набирає обертів в контексті багатьох аспектів не тільки ядерного палива. Тому що насправді ядерне паливо сьогодні не ключове в ролі Росатома у світі. Ключове в ролі росіян у світі є ринок урану, де вони, на жаль, сьогодні мають досить суттєвий відсоток, що дає їм можливість маніпулювати в тому числі цінами на уран. Це раз.

По-друге, мова йде про те, що це дійсно радянська технологія, і ключове тут є те, що власником цього устаткування є Болгарія, а не росіяни. Тому тут вони дійсно судилися, вони намагалися максимально перешкодити взагалі можливості, щоб це обладнання кудись, умовно, пішло на третього контрагента. Але сьогодні власником є Болгарія, всі рішення ми комунікуємо з болгарською стороною і відповідно всі юридичні інструменти будуть мати абсолютно двосторонній характер.

Дякую.

ЖУПАНИН А.В. Дякую. Продовжу. Я хочу звернути увагу вашу, і вам прийдеться, якщо закон буде прийнятий Верховною Радою, не знаю, у мене відчуття двояке по цьому закону, але якщо буде прийнято Верховною Радою, то скоріш за все болгари будуть піднімати ціни. Тому що коли ми заявили всім, що будемо купляти два болгарські реактори і в нас, я так розумію, зараз немає з ними попереднього договору купівлі-продажу, то болгари з тих 670 мільйонів, ну я б на їх місці попросив би мільярд, знаючи, що ми вже навіть на рівні закону хочемо купити в них реактор. Просто зверніть увагу там.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, ну, в нас в законі не пишемо в кого ми купляємо реактор.

ЖУПАНИН А.В. Я розумію. Но всі розуміють, Андрій Михайлович, не знаю, підніми пресу за останній рік, всі розуміють де ми будемо брати ці реактори, навіть самі болгари це обговорюють в себе в парламенті, де ми їх будемо брати.

Питання... до речі, хотів, да, до Петра Борисовича. Значить, Петро Борисович, добрий день!

КОТІН П.Б. Вітаю.

ЖУПАНИН А.В. В мене є, да, кілька питань. Дивіться, перше питання. Зараз ми чуємо, що Енергоатом активно обговорює фазу фінансування, тобто Енергоатом ходить до кредиторів, ходить до міжнародних партнерів і каже: нам потрібні кошти для будівництва атомної електростанції. Ви, коли це робите, ви називаєте іноземним нашим контрагентом вартість будівництва цього проекту? Чи ви... ну, чи це питання, чи ви кажете так, як і нам, що оцінили в 2017 році в 72 мільярди гривень, коли долар був по 28, а зараз ми не знаємо скільки воно буде коштувати, але нам потрібні гроші, чи все-таки є якесь розуміння скільки це буде коштувати?

Тому що я просто взяв 72 мільярди гривень і віддисконтував на інфляцію, яка була за останні п'ять років в Україні, то це вже 134 мільярди гривень. І це ж я не говорю там про здорожчання там вартості якихось запчастин або про реальну потім кінцеву вартість купівлі ядерного реактора в болгар, виробленого Росатомом. Чи ви озвучуєте кредиторам потенційним вартість проекту у ваших підтверджених розмовах? Якщо так, то яку?

КОТІН П.Б. Зараз у нас є один офіційний документ, цим документом є техніко-економічне обґрунтування, в якому написано ця цифра, про яку ви говорите. Я являюся технічним керівником, а не політичним, і можу озвучувати будь-які цифри, повірте, вони в нас всі є. І ми повністю розуміємо скільки це коштує. Не дуже більше, чим те, що приведено в цьому ТЕО, саме

через те, що ці енергоблоки: третій майже готовий, четвертий – фактично на 20 відсотків. Обладнання, більшість обладнання, вона в нас є.

Коли ми розмовляємо з відповідними фінансовими установами, вони теж розуміють повністю, скільки коштує будівництво атомного енергоблоку. І вони розглядають всі ці питання по зниженню ціни, які в даному випадку у нас насправді будуть.

Я тут, я не знаю, може, ви пізніше приєдналися, але хочу вам сказати, що є інформація, що АЕС "Белене" з самого початку, вона визначалась вартістю 3,2-3,3 мільярда євро за 2 енергоблоки. Те, що зараз є різні оцінки різних експертів, усе залежить від того, як організувати насправді процес. Якщо він правильно буде організований, ціна буде з урахуванням інфляції відповідати тим цифрам, які були затверджені Кабміном в ТЕО.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, з урахуванням інфляції, це порахувати інфляцію з 18-го по 24-й рік. Тобто 72 мільярди помножити на...

КОТІН П.Б. Не зовсім так, тому що там є валютна складова, і оця валютна складова буде враховуватися. Гривня, там різний рівень ціни, тобто тут питання таке.

ГОЛОВУЮЧИЙ. То це більш стимулярно буде, схоже на те.

ГРИБ В.О. *(Не чути)*

ЖУПАНИН А.В. Да, якщо можна продовжити, Андрій Михайлович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, давайте, Андрій Вікторович.

ЖУПАНИН А.В. Я взяв дуже просту-просту вправу, максимально проста. Затверджена урядом, постановою вартість проєкту, це, здається, станом на квітень 2017 року – 72,8 мільярда гривень.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 17-го чи 18-го року?

ЖУПАНИН А.В. Ні, вона була затверджена у 18-му постановою, але в постанові референс на ціни з 17-го року.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви вивчили детально, це питання вивчили.

ЖУПАНИН А.В. *(Не чути)*... я член комітету енергетики, панове, і в принципі, коли піднімається питання про будівництво атомних станцій вартістю мільярди доларів, то я можу собі дозволити приділити цьому час певний.

Я просто поясню колегам, я взяв дуже простий, я думаю, що ви так само, і пан міністр. і пан директор Енергоатома це могли робити або зробили: взяли ціну того року, поділили її або помножили, там в залежності, як використовується дисконтна ставка, на інфляцію 17, 18, 19, 21, 22-го, а в 22-му у нас була інфляція взагалі 25 відсотків, і 23-го років, і в мене сума виходить 135 мільярдів гривень. Це майже вдвічі виросла вартість проєкту.

Але то питання не в тому. Дивіться, далі питання, от Енергоатом, з того, що я почув, я дійсно приєднався пізніше, але з того, що я почув, то плануються різні джерела використання, різні джерела для покриття вартості будівництва, так скажемо. І от звучала фраза про те, що будуть частково використані кошти самого Енергоатома. Я розумію, що зараз Енергоатом, уже, до речі, корпоратизоване підприємство, ви можете випускати облігації, тобто ви можете вже як компанія виходити на ринки капіталу і зичити кошти вже під власні зобов'язання, під власні облігації. От в мене до Петра Борисовича питання, чи є розуміння, який відсоток від вартості проєкту, до

суми я вже не говорю, я розумію, суми немає, чи є розуміння відсотку вартості проєкту, який Енергоатом буде покривати власними коштами? І питання, чи є розуміння звідки його брати? Тому що контекст не дуже сприятливий, Енергоатом за два останні роки – це 15 мільярдів чистого збитку, 200 мільярдів непокритих збитків за останні кілька років і щонайменше, взагалі щонайбільше мене, знаєте, розчаровує – це навіть 20 мільярдів гривень боргу перед Гарантованим покупцем. Тобто...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрій Вікторович, тут питання, що таке 200 мільярдів непокритих збитків?

ЖУПАНИН А.В. Зараз я вам скажу, дивіться, щоб я не був голослівним.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це десь стрічка в балансі якась така?

ЖУПАНИН А.В. Міністерство фінансів видало, дивіться... Ви мене чуєте?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чую, чую. Що таке 200 мільярдів непокритих збитків, питання?

ЖУПАНИН А.В. Алло!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чути!

ЖУПАНИН А.В. Друзі, раджу вам ознайомитися з висновком Міністерства фінансів до законопроєкту, якщо ви його не бачили на сайті Верховної Ради, де написано, що станом на 01.01.2024 року розмір непокритого збитку, це я цитую дослівно довідку від Міністерства фінансів,

розмір непокритого збитку компанії "Енергоатом" складає 200 мільярдів гривень. Я не знаю, звідки у міністра фінансів ця інформація, ну вона чітко, офіційно зайшла нам від Міністерства фінансів.

Тому, колеги, я оперую тільки інформацією...

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, все, Андрій Вікторович, розібралися. Це збитки, якщо там записати резерви по втраті Запорізької атомної станції, яка зараз тимчасово окупована.

ЖУПАНИН А.В. Дивіться, я сухі фінансові дані зараз кажу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, ну, да, да... Андрій Вікторович, заради об'єктивності, є речі, які мають one-off, відповідно вони не мають впливу на майбутнє, тому що вони є one-off, тому перед тим, коли ви говорили про збитки за два роки, приймається. Оці 200 мільярдів...

ЖУПАНИН А.В. 15 мільярдів збитків. Заборгованість перед Гарантованим покупцем – 20 мільярдів гривень. Питання, даже давайте от збитки минулих років, я розумію, там Запорізька АЕС, є нюанси, тут тяжко піти сперечатися, от навіть ми говоримо про те, що Енергоатом хоче зайти в такий довгостроковий і величезний проєкт, перше питання, Петро Борисович. Є розуміння відсотку покриття вартості проєкту за рахунок грошей Енергоатома, що ми плануємо на це виділити 10 відсотків вартості проєкту або 20 відсотків, або нуль відсотків. Тоже позиція – нуль відсотків, да, ми нічого цими грошима не будемо фінансувати.

Друге питання. Що робити із заборгованістю перед Гарантованим покупцем? Ви боргуєте їм 20 мільярдів гривень, чи плануєте ви їх погашати?

КОТІН П.Б. Добре. Дякую за запитання.

Ну, по-перше, скажу, що неправда, нема в нас 20 мільярдів гривень заборгованості перед покупцем, у нас на рівні 14,5 мільярда гривень там заборгованість. Заборгованість це 2022 року, коли була захоплена Запорізька атомна станція. Ця заборгованість була на рівні 20 мільярдів гривень ... (Не чути), навіть більше, але вона була погашена протягом 2023 року. І на сьогодні вона становить 14,5, скільки я вам сказав.

Енергоатом з власного прибутку фінансує ПСО і в прошлому році ми профінансували 123 мільярди гривень на ПСО, з власного прибутку 123 мільярди гривень. По бухгалтерському балансу у нас не вистачало коштів в прибутку для того, щоб покрити повністю наші всі зобов'язання. Через те по бухгалтерському балансу у нас фактично зафіксувалася вот эта цифра 12 мільярдів збитки.

На сьогодні ми відповідно також на цей рік у нас 107 мільярдів гривень забирається з нашого власного прибутку на фінансування ПСО. Якщо... при тому це ПСО було продовжено, я вам хочу нагадати, місяць тому. А, в принципі, йшла мова про те, щоб завершити його існування. Але фінансова модель енергоринків у військовий час, все це зрозуміло, нам продовжили на рік.

Але, колеги, якщо, вибачте, народні депутати, якщо буде вирішено питання зі зняттям з Енергоатома цього тягаря з ПСО або зменшення його, ми говоримо про мільярди гривень, які також можна...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так його зменшили тільки з 1 червня. Про яке нове зменшення, давайте вже не перегинати палку.

КОТІН П.Б. Про великий обсяг коштів, які можна направляти в тому числі на будівництво ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можна я, Петро Борисович? Ви даєте відповідь, з якої іноді буває складно щось зрозуміти. Я спробую дати відповідь, а ви скажете, чи правильно я дав, чи неправильно з ваших слів.

Андрій Вікторович, відповідь наступна. Після зміни тарифів з 1 червня в компанію буде надходити чи залишатися більше коштів, відповідно цими коштами буде погашено перед ГарПок і де-факто перед постачальниками універсальних послуг борги, які є. Перше.

Друге. Ціна електроенергії внаслідок тої ситуації, яка у нас є на оптовому ринку, виросла. Компанія "Енергоатом" продає не знаю точно, яку частку, ну якусь достатньо велику частку на оптовому ринку по нерегульованих цінах, і там ціна вже десь в районі 5 гривень, навіть Енергоатом продає, по-моєму, по 5,5. Це теж збільшує виручку і за ці кошти теж буде погашено відповідні борги. І окрім цього, ці кошти будуть залишатися для того, щоб мати власний внесок в будівництво АЕС. Але от відповідь на питання, а скільки у відсотках, я вам дати не можу, тому що розповідь була довга, але я не почув, скільки, 50 на 50 кредити власні. Оце, Петро Борисович, може, уточніть. Чи невідомо? Або скажете, поки що невідомо на сьогоднішній день.

КОТІН П.Б. На сьогодні ситуація кожного місяця змінюється. Місяць назад ми планували, в принципі, до вересня місяця продовжувати накопичення заборгованості...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, я не про те питаю. Будівництво, скільки власними коштами, скільки запозиченими?

КОТІН П.Б. Фактично, максимально скільки можемо, будемо фінансувати власними коштами. Тут така ситуація. Запозичення, якщо воно буде... Ну, дивіться, третій енергоблок, про що ми говоримо? Нам не вистачає там реактора, нам не вистачає там турбінних...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

Андрій Вікторович, тоді знову я замість Петра Борисовича. Думаю, десь зазвичай проєктне фінансування – це або 70 запозичені, 30 власні, або 60 запозичені, 40 власні. Якщо є більше власних коштів, то може бути 50 на 50, а якщо кредит ніхто не дає, то тоді може бути все і власні кошти. Але такого, щоби дали на 100 відсотків кредиту і компанія не йшла власними коштами, я ще такого не зустрічав. Це нереально, тому що завжди кожен банк хоче бачити, що компанія вірить, або акціонер компанії вірить у свій проєкт своїми грошима і мінімум 20-30 відсотків має бути своїх грошей.

ЖУПАНИН А.В. Андрій Михайлович, ну, якщо буде конкурс там на директора Енергоатома, то ви, напевно, будете подаватися, я так розумію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я піду. Фінансовим директором можу...

_____. Запрошуємо, Андрій Михайлович.

ЖУПАНИН А.В. Я прямо ціную ваш час, дуже хочеться з вами поспілкуватися, хоч і по відеозв'язку.

Питання. Петро Борисович, згадували сьогодні про те, що ввели в експлуатацію нарешті газопоршневу установку, яку подарували нам американці. А це важливе питання загалом, чому? Тому що ми зараз як парламент погоджуємо вам, компанії будівництво двох атомних енергоблоків і витрату на це мільярдів гривень – ваших там спільних, або ваших особистих, компанії – це вже інше питання. Скажіть, будь ласка, от ми чули дуже багато про цю багатостраждальну історію з цією газопоршневою, газотурбінною, вибачте, якщо я плутаю зараз терміни, станцією, да, електростанцією. І вона була введена в експлуатацію тиждень тому. От я не

знаю, чи там ліцензія є на виробництво електроенергії, там є якийсь ліцензійний порядок, чи він дотриманий, чи ні, – це ще я як би з'ясовую.

Але питання, була введена в експлуатацію тиждень тому. Скажіть, будь ласка, подарована в лютому 2023 року і введена в експлуатацію в червні 2024 року, тобто після 18 місяців там чи 17 місяців після того, як вона приїхала. Чому були затримки із введенням в експлуатацію? І друге: чи не бачите ви ризиків, що якщо були якісь проблеми для реалізації проєкту 28 мегават, то будуть реальні проблеми для реалізації і проєкту у 2 тисячі мегават?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це ж різні проєкти трохи тут, ну теж...

ГАЛУЩЕНКО Г.В. Да, як би по часу різні проєкти. А ще знаєте, ще там ще щось може статися десь і це теж може вплинути на проєкти. Це просто, я не розумію, що ми порівнюємо – кілограми з кіловатами, ну, давайте так тоді, таку дискусію вести.

Але питання в тому, по-перше, неправда, що вона введена тиждень тому. Там цілий ряд був аспектів з цією газотурбінною установкою, це, до речі, не газопоршнева, а газотурбінні установка. І, по-друге, якщо потрібні деталі, давайте, тут я не хочу зараз на онлайн, якщо треба деталі, будь ласка, зверніться до нас, ми вам розпишемо в деталях, чому це зайняло більше ніж планувалось.

Я би дуже хотів, щоб не спекулювали стосовно цієї установки, тому що дуже багато дискусій і експертів, які розуміють, що там все щось не так, а воно насправді негативно впливає тільки на ту допомогу, яку Україна сьогодні отримує від наших партнерів. Я думаю, що дуже важливо тут сьогодні говорити про те, що вона встановлена, вона функціонує, вона генерує електроенергію. І нам для того, щоб побудувати оцю розподілену генерацію ще потрібно додатково таке устаткування.

Дякую.

ЖУПАНИН А.В. Я не спекулюю, Герман Валерійович, я хочу зафіксувати факт. Ми говоримо мовою фактів, правильно?

ГАЛУЩЕНКО Г.В. Я згоден, тоді давайте зверніться, ми всі факти вам викладемо. Але ваші факти і про тиждень тому не правдиві.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, коли вона була, щоб це питання?

ЖУПАНИН А.В. Дайте дату, коли вона подала перші мегавати...

ГАЛУЩЕНКО Г.В. Давайте не будемо зараз це перетворювати на балаган, зверніться, будь ласка...

ЖУПАНИН А.В. Окей, тобто ми не знаємо, коли вона була введена...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрій Вікторович...

ЖУПАНИН А.В. Немає питань. Дивіться, давайте наступне, я почув.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, з одної сторони, я не бачу проблем, щоб називати, коли вона запрацювала, але з другої сторони все-таки тема законопроекту трошки інша.

ЖУПАНИН А.В. Я зробив запити в Укренерго в НКРЕКП я з'ясую, я напишу, коли вона була введена в експлуатацію. Я говорю мовою фактів, я не спекулюю.

Останнє питання, забув, що я хочу спитати, чесно кажучи, після того, що я спитав...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можливо, хотів запитати, чи нас запросять на пуск...

ЖУПАНИН А.В. Ні, ні, я ще ... *(Не чути)* ... не готовий говорити, ще рано говорити.

Петро Борисович, до вас питання, останнє, вже не буду вас мучати. Дивіться, недавно було розслідування...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрій Вікторович, у Германа Валерійовича там є трошки гаряче питання щодо нього питань немає і ні в кого немає.

ЖУПАНИН А.В. Ні, ні немає. Дякую, пане Міністр.

У мене єдине питання і все. Можна, Андрій Михайлович?

ХЛАПУК М.М. Андрій Вікторович, я дуже перепрошую, а поки пан міністр не пішов, чи можу... Я чому кажу, ми, на жаль, сфокусувалися на засіданні комітету тільки на добудові третього блоку, по якому є, але законопроект про третій і четвертий. І я хочу зафіксувати саме на рівні від пана міністра.

ГАЛУЩЕНКО Г.В. До чотирьох.

ХЛАПУК М.М. Ви кажете чотири, до чотирьох років до моменту введення в експлуатацію четвертого блоку.

ГАЛУЩЕНКО Г.В. Четвертого, ми про четвертий. Так, так.

ХЛАПУК М.М. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрій Вікторович, прошу.

ЖУПАНИН А.В. В мене крайнє запитання. Петро Борисович, нещодавно в медіа була доволі така хвилююча інформація, мені здається, Наші гроші робила запит на Енергоатом щодо розкриття кошторисної вартості і кошторисного проєкту по одному з будівництв, мені здається, десь на Південноукраїнській атомній електростанції, можу плутати, але там питання було в тому, що були якісь роботи, які робили. Вартість проєкту була 270 мільйонів гривень і кошторисну вартість, якби вона не є публічною, вона, її не потрібно розкривати, якщо говорити про законодавство і про публічні закупівлі, але журналісти звернулися, хотіли з'ясувати, тому що бачили, що були випадки, коли Енергоатом заповував якісь речі начебто набагато дорожче ніж їх ринкова вартість.

Скажіть, будь ласка, в контексті будівництва атомних енергоблоків чи буде відома або відкрита перед суспільством конкретна кошторисна вартість цього будівництва з вартістю, можна сказати, не всіх, можливо, матеріалів, але великої частини матеріалів, які будуть використовуватися, щоб суспільство знало, що це будівництво здійснюється в найкращих практиках прозорості і прозорі роботи компанії, і відповідального ставлення до коштів, які вони отримують в тому числі і від міжнародних партнерів.

КОТІН П.Б. Дякую за запитання.

Я на нього вже відповідав фактично. Проєкт, коли він буде розроблений, частиною цього проєкту є розділ кошторис, будівництво енергоблоку, всі ціни повністю будуть затверджені на рівні проєкту і всі будуть доступні для того, щоб їх контролювати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто, в принципі, Андрій Вікторович, відповідь – так, я так розумію, і, в принципі, це навіть може в законопроект бути додано, щоб це було всім комфортно, що є процес прозорий і є публічний контроль за використанням коштів компанії, акціонером якої є кожен українець, тому що

це сто відсотків у власності держави, значить кожен українець є акціонером цієї компанії. Підтримуєте, Андрій Вікторович?

ЖУПАНИН А.В. Побачимо, Андрій Михайлович. Ну, правку можемо подати. Чи вона буде проголосована, чи буде вона... В нас виходить досвід будівництва атомних електростанцій за законом у нас уже 75 відсотків блоку станції збудовано, тому... Я в українські закони вірю так, скептично. Тому давайте, я погоджуюся на вашу пропозицію, Андрій Михайлович...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це як ідея. Це поки що як ідея.

ЖУПАНИН А.В. Як ідея, да, підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У вас ще були питання, Андрій Вікторович?

ЖУПАНИН А.В. Ні, дякую, в мене нема запитань.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, чи є ще в когось якісь запитання, можливо, хто в нас по відеозв'язку ще був, чи є? Немає? Вікторія Олександрівна, ви, по-моєму, піднімали?

ГРИБ В.О. Іноді краще мовчати, ніж говорити.

КОСТЮХ А.В. Давайте перше читання пройдемо тут в залі, а далі буде на підкомітеті, далі зробимо поїздку, і кожен обґрунтує, збере документи, які хоче запитати по ним, ми зможемо нормально розібратися. Бо є речі все ж таки, які я би хотів почути, но, на жаль, під відео їх не можна.

ХЛАПУК М.М. Пане голово, можна ще одне питання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Прошу.

ХЛАПУК М.М. Дозволю собі, пробачте, політичне питання до Петра Борисовича Котіна. Враховуючи... я намагався іти виключно в межах експертизи, але тим не менше. Я люто плюсюю запитання Андрія Вікторовича Жупанина і хотів би вас, шановний Петро Борисович, запитати, чи готові ви взяти зараз публічно зобов'язання про те, що ви особисто докладете максимально багато зусиль зробите все можливе і неможливе для того, щоби максимально упрозорити процес закупівель, який буде здійснювати чи Енергоатом, чи будь-які підрозділи Енергоатома в процесі добудови Х3/Х4?

Дякую.

ГРИБ В.О. Я би здивувалася, якби відповідь була – ні.

КОТІН П.Б. Давайте, я навіть дискутувати не буду, давайте я скажу – так, і на цьому...

ХЛАПУК М.М. Дякую вам. Приймається.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

Значить, давайте зафіксуємо ті речі, які сьогодні були. Це питання прозорості використання коштів. Друге – це питання відсутності, не знаю, закупівлі чи використання російського обладнання для цього будівництва, це такий теж важливий момент, я думаю, для виробників там важливо головне, щоб все працювало і швидко працювало. Але в поточний момент, з політичної точки зору, це дуже важливий момент, і тут хотілося би, щоби потім не породжувалися якісь там спекуляції.

Наступне – це розрахунки, які нам будуть надалі потрібні, для того, щоби зрозуміти, хоча би орієнтовно зрозуміло, що плюс-мінус там 5

відсотків воно завжди чи плюс-мінус 10 відсотків, але все-таки щоб це були розрахунки 2024 року, які можна показати, які можна обґрунтувати, чому воно так приймається. Це ті основні такі болючі моменти, які сьогодні піднімалися і називалися на комітеті. Я сьогодні так трошки пожартував, що якщо там Росія буде протидіяти нашому будівництву, то значить ми робимо щось добре. Але це таке, це як би ми всі розуміємо, що це жарт, можливо, навіть і невдалий жарт, тому що ми повинні робити те, що потрібно нам і робити те в найкращий і доступний спосіб. Зрозуміло, що всі бачать, що у нас зараз є проблема з генерацією маневровою, балансуючою, у нас є проблема з генерацією в цьому році, в наступному році, і це питання важливе. І я би, до речі, хотів, щоб Енергоатом, якщо вже навчилися на одній там газовій установці, щоб Енергоатом також будував такі потужності, я ніби не бачу якихось заборон.

Пан Коріков, немає для Енергоатома заборон, щоб він не тільки атомну генерацію будував, але будував і, наприклад, газову генерацію або щось таке подібне, може компанія займатися? Тільки в мікрофон, будь ласка.

КОРІКОВ О.М. Ми регулюємо діяльність у сфері безпеки використання ядерної енергії, але цей ліцензіат, якщо він не втратить спроможності безпечно здійснювати використання ядерної енергії, може здійснювати і будь-яку іншу діяльність.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей, зрозуміло.

Далі. Ми розуміємо, що це є важливе, прямо до цієї зими, до наступної зими, але ми розуміємо, що є блоки, наскільки я розумію, це два блоки ті, що менші, на Рівненській АЕС, в яких строк експлуатації може закінчитися швидше аніж в інших. Ну, є блоки, в яких строк експлуатації закінчиться швидше, а є в тих, в яких можуть працювати довше. І нам все-таки теж на майбутнє потрібно розуміти, що якщо щось буде виходити з експлуатації, до речі, можливо, навіть та сама якась теплова генерація, то щось має і

додаватися в енергомережу для того, щоб в довгостроковому періоді теж у нас була ситуація збалансована.

Тому є багато як би тут таких ще питань, на які до сих пір немає відповідей, як і в кожному питанні, є плюси і мінуси. І дуже хотілося, щоб максимум питань познімалися. І хотілося б, щоб в кожному рішенні наявність плюсів явно переважала наявність мінусів, і для цього треба мати сильні аргументи і мудрі рішення.

Давайте, зараз встановимо кворум. Ми розуміємо, що хтось, десь, може... щоб ми розуміли, що ми з кворумом голосуємо. І потім тоді перейдемо вже до прийняття рішення, якщо ні в кого немає запитань. А так я сьогодні, бачите, нікого не стримував, всі запитання, які є, кожен може задавати або давати свої коментарі, які хоче. У нас на комітеті повна демократія і свобода слова і плюралізм думок.

Давайте, тоді по цьому, по кворуму.

Юрченко Олександр Миколайович, є з нами на зв'язку, щоб встановити кворум?

ЮРЧЕНКО О.М. На зв'язку, Андрій Михайлович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. На зв'язку. Добре.

Юнаков Іван Сергійович. Юнаков Іван Сергійович!

Може, напишіть в чат, що зараз... Написала, да?

Шипайло Остап Ігорович.

Шаповалов Юрій Анатолійович. Шаповалов Юрій Анатолійович!

ШАПОВАЛОВ Ю.А. Є Шаповалов.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є.

Хлапук Максим Миколайович є.

Совсун Інна Романівна. Була. Зараз немає.

Скороход Анна Костянтинівна. Скороход Анна Костянтинівна!
Семінський Олег Валерійович. Семінський Олег Валерійович! Мав би
бути.

Припутень Дмитро Сергійович.

Пивоваров Євген Павлович.

ПИВОВАРОВ Є.П. Так, є, присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Нагорняк Сергій Володимирович.

Мулик Роман Миронович. Мулик Роман Миронович!

Мороз Володимир Вікторович. Десь, кажуть, світло відключили і
пропав інтернет.

Кучеренко Олексій Юрійович.

МУЛИК Р.М. Мулик. Алло!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мулик є, да?

МУЛИК Р.М. Мулик є, да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Кучеренко Олексій Юрійович. Ніби на зустрічі окремії.

Красов Олексій Ігорович.

КРАСОВ О.І. Красов є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є, добре.

Костюх Анатолій Вячеславович.

КОСТЮХ А.В. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Присутній.

Кіт Андрій Богданович.

КІТ А.Б. Є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є.

Кісільов Ігор Петрович

КІСІЛЬОВ І.П. Є. Андрій Михайлович, зрахуйте мій голос – за, будь ласка. Тому що може пропасти інтернет.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я тут записав, але прохання ще побути, там буквально 5 хвилин.

КІСІЛЬОВ І.П. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Камельчук Юрій Олександрович. Камельчук Юрій Олександрович!

Іоффе Юлій Якович.

ІОФФЕ Ю.Я. Є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Жупанин Андрій Вікторович. Жупанин Андрій Вікторович!

Гриб Вікторія Олександрівна. О, є, точно.

Горобець Олександр Сергійович.

ГОРОБЕЦЬ О.С. Є, на зв'язку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є.

Волинець Михайло Якович. Волинець Михайло Якович!

Бондар Михайло Леонтійович.

Так, 14 – кворум є. 14 у нас, так? Кворум є.

Так, тоді давайте по цьому питанню, хто у нас там?

Кісільов Ігор Петрович – за?

КІСІЛЬОВ І.П. Кісільов – за. Дякую.

_____. Андрій Михайлович, а це включення ...*(Не чути)* за основу в першому читанні?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, тільки в першому читанні

Кісільов – за. Все, можна відключатися

Юрченко Олександр Миколайович. Теж поспішав. Юрченко Олександр Миколайович!

ЮРЧЕНКО О.М. Юрченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За.

Шаповалов Юрій Анатолійович.

ШАПОВАЛОВ Ю.А. Шаповалов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хлапук Максим Миколайович.

ХЛАПУК М.М. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пивоваров Євген Павлович.

ПИВОВАРОВ Є.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пивоваров Євген Павлович – за.
Нагорняк Сергій Володимирович.

НАГОРНЯК С.В. За будівництво третього, четвертого блоків.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мулик Роман Миронович.

МУЛИК Р.М. Мулик – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Красов Олексій Ігорович.

КРАСОВ О.І. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Утримався.
Костюх Анатолій Вячеславович.

КОСТЮХ А.В. Костюх – за, однозначно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кіт Андрій Богданович.

КІТ А.Б. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іоффе Юлій Якович.

ІОФФЕ Ю.Я. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гриб Вікторія Олександрівна.

ГРИБ В.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Горобець Олександр Сергійович.

ГОРОБЕЦЬ О.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В нас 11 – за з 14.

МОРОЗ В.В. Мороз – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мороз – за.

У нас 12 – за з 15 чоловік. Рішення прийнято. Законопроект направляється на перше читання в парламент. Кісільова врахували, так, за.

Все, спасибі. Засідання комітету оголошуємо закритим.